

DE

1942 - TRIDESET LET - 1972

DELAVSKA ENOTNOST

10. JUNIJA 1972 - ŠT. 23 - L. XXIX

MESTNI SINDIKALNI SVET LJUBLJANA:

Kako zaščititi delavca pred neznanjem?

Med razpravo o ukrepih za izboljšanje razmer na področju osnovnega in dopolnilnega izobraževanja ter družbenopolitičnega usposabljanja delavcev so podprli pobudo uredništva DE, da ustavno sodišče razsodi o zakonitosti zakonov, ki terjajo plačevanje šolnine tudi v šolah za dopolnilno splošno izobraževanje

Mestni svet ljubljanskih sindikatov je minuli torek razpravljajal o problematiki osnovnega splošnega izobraževanja in družbenopolitičnega usposabljanja delavcev. Za sejo je pripravil obširno gradivo, ki je omogočilo dokaj ustvarjalno razpravo. Naj povzamem nekaj njihovih najpomembnejših ugotovitev.

Prizadevanja za popolnejše uveljavljanje delavskega razreda kot samoupravljalca in nosilca oblasti terjajo tudi ustrezno družbenoekonomsko in politično izobrazbo delavca. Pogoji za uspešno pošolsko izobraževanje in za poklicno usposabljanje pa je možnost, da vsak občan uspešno doseže najmanj osnovno splošno izobrazbo, če je zaradi kakršnihkoli vzrokov ni pridobil v otroških letih, mu mora družba oziroma delovna

organizacija, v kateri je zaposlen, zagotoviti možnost, da nadomesti zamujeno.

Vse to seveda ni nič novega; dejstvo pa je, da je bilo doslej o našem izobraževanju povedanih že veliko kritičnih ugotovitev, stališč in predlogov, do konkretne akcije za organizacijo množičnega izobraževanja pa je, kot kaže, še dolga pot.

Pred nedavnim nas je na vso to obširno problematiko opozorila skupna seja predsedstva republiškega sveta ZSS in predsedstva republiške konference Zveze mladine. Na seji mestnega sindikalnega sveta so razpravljali, kako bi stališča in sklepe te seje uresničili v Ljubljani.

Osip učencev v ljubljanskih osnovnih šolah je sicer nekoliko manjši kot v drugih šolah na Slovenskem, kar je tudi razumljivo,

(Nadaljevanje na 2. strani)

pravi naslov za denarne zadeve ljubljanska banka

vreme ni zanesljivo

zanesljiv je

indip

Tudi Zveza mladine Slovenije: odloči naj Ustavno sodišče!

Predsedstvo republiške konference ZMS je podprlo pobudo našega uredništva

Predsedstvo Republiške konference Zveze mladine Slovenije je na seji 5. junija podprlo pobudo uredništva Delavske enotnosti, da Ustavno sodišče SR Slovenije razsodi o šolnini, ki jo odrasli plačujejo za svoje dopolnilno osnovno

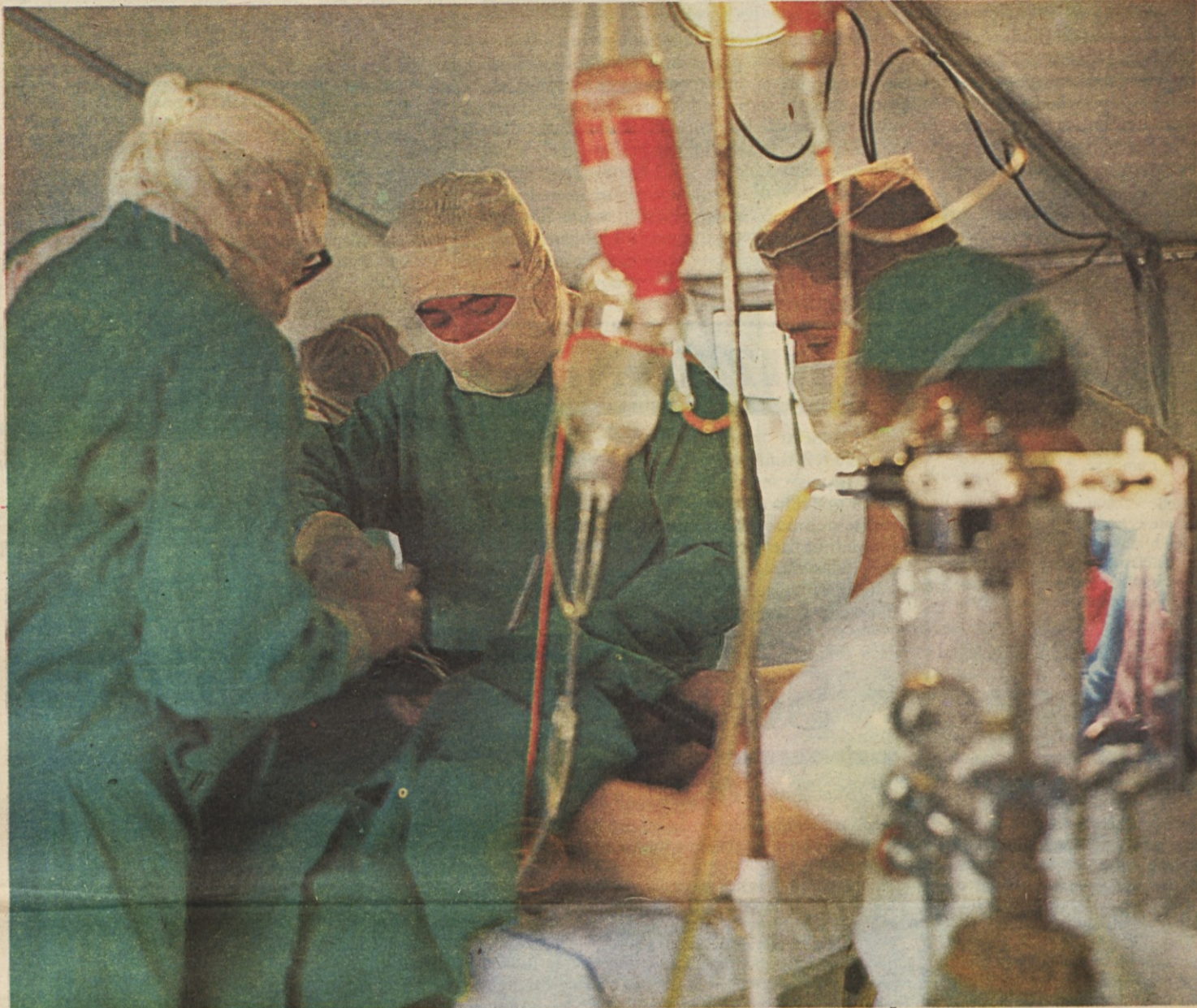
izobraževanje. Znano je namreč, da gre še vedno dve tretjini celotne šolnine za dopolnilno osnovno izobraževanje odraslih iz žepa posameznikov.

Predsedstvo RK Zveze mladine Slovenije bo pisмено obvestilo Ustavno sodišče, da tudi

oni uradno predlagajo začetek postopka za presojo ustavnosti tistih določil Zakona o osnovni šoli in Zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja, ki govorijo o financiranju izobraževanja odraslih na stopnji osnovnega izobraževanja.

JE KAZEN RES LAHKO GLAVNA SPODBUDA?

O pobudi uredništva DE, da bi ustavno sodišče razsodilo o šolnini za odrasle v osnovni šoli in o pobudi izvršnega odbora Izobraževalne skupnosti Slovenije, da bi odpravili ponavljanje v osnovni šoli, berite na 9. strani.

Minulo soboto je bilo v Ilirski Bistrici republiško tekmovanje ekip prve pomoči Rdečega križa Slovenije. Med 48 občinskimi ekipami je zmagala ekipa Ljubljana-Bežigrad s 112,16 točke. Naslednjega dne pa je bila izvedena vaja civilne zaščite in enot RK, kjer so poleg gašenja požara, reševanja ranjencev, prikazali tudi delo ekip kirurške bolnišnice iz Izole, stacionarija za 100 ranjencev iz Ljubljane in prenosne kuhinje mestnega odbora RK Ljubljana. Dvajset minut po prihodu avtomobilov iz Izole, so kirurgi že „operirali“ najtežje ranjence namišljenega potresa v Ilirski Bistrici. Več v naši fotoreportazi na 7. strani

A. A.

S SEJE SVETA ZA TEKSTILNO, USNJARSKO IN OBUTVENO INDUSTRIJO RO SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SLOVENIJE

Še vedno zapostavljeni

Sindikalne organizacije v tekstilnih in usnjarskih podjetjih bodo zahtevale od upravnih in samoupravnih organov programe za izboljšanje proizvodnje in poslovanja

Svet za tekstilno, usnjarsko in obutveno industrijo pri republiškem odboru Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije je v začetku aprila zbral nekaj podatkov o posledicah devalvacije dinarja, podražitve surovin in drugih ukrepov na predvidevani dohodek tekstilnih in usnjarskih podjetij v letošnjem letu. Pred dnevi se je svet sestel in razpravljal o teh podatkih. Iz poročil 56 tekstilnih gospodarskih organizacij - vseh je 61 - in 11 usnjarsko-predelovalnih podjetij - vseh je 16 - je razvidno, da se je gospodarski položaj teh dveh panog občutno poslabšal. Po teh izračunih bo imela tekstilna industrija samo zaradi podražitve surovin in večjih materialnih stroškov za 168 milijonov 583 tisoč dinarjev (11 %) manjši dohodek, kot ga je planirala za leto 1972, usnjarsko-predelovalna industrija pa bo prikrajšana kar za 20 % (77.158.000 dinarjev). Zlasti so prizadeta nekatera pomembna podjetja kot

na primer Mariborska tekstilna tovarna, Tekstilindus Kranj, Bombažna predilnica Tržič in Novoteks Novo mesto. Nekaj podjetij, predvsem tistih, ki proizvajajo trikotažo in konfekcijo, pa omenjeni ukrepi niso prizadeli ali so jim omogočili celo ugodnejši položaj. Od usnarjev je samo Tovarna usnja v Slovenjem Gradcu sporočila, da se ji planirani dohodek ni zmanjšal.

Na seji sveta so govorili tudi o prizadevanjih delovnih organizacij za odpravo negativnih učinkov devalvacije in podražitve surovin. Čeprav ni moč na anketnih listih zapisati vsega, kar se glede tega že stori, pa vendarle lahko razberemo iz odgovorov podjetij da skušajo povečati produktivnost, zmanjšati proizvodne in režijske stroške, spremeniti asortiment proizvodnje in povečati izvoz. To so seveda stare naloge, toda nove razmere, v katerih so se znašli tekstilci in usnarji, odločno terjajo, da se čim boljše proizvodno in poslovno organizirajo. V vseh delovnih organizacijah je, kot so poudarili v razpravi na seji sveta, še veliko „skritih rezerv“, ki bi se jih z

boljšo organizacijo dela in poslovanja dalo izkoristiti za bolj učinkovito premagovanje omenjenih težav.

To je zdaj še zlasti pomembno, kajti podatki kažejo, da je le 14 tekstilnih in eno samo usnjarsko podjetje sposobno v celoti izplačati osebne dohodke, določene s samoupravnim sporazumom, medtem ko 10 gospodarskih organizacij iz tekstilne in 3 podjetja iz usnjarske stroke ne morejo zagotoviti niti kalkulativen osebnih dohodkov. Le 38 tekstilnih in 8 usnjarskih podjetij zagotavlja izplačila osebnih dohodkov iz lastnih virov, 17 tekstilnih in 2 usnjarski gospodarski organizaciji pa razen lastnih potrebujejo še tuja sredstva, se pravi posojila drugih podjetij in bančne kredite.

Lani je že kazalo, da si bo tekstilna industrija končno vendarle nekoliko izboljšala svoj položaj na repu plačilne lestvice slovenskega gospodarstva. Poprej so osebni dohodki tekstilcev dosegali 85 % osebnih dohodkov delavcev v slovenski industriji, lani pa 87 %. Zdaj pa kaže, da bo tudi ta majhna pridobitev padla v vodo. To velja tudi za usnjarsko industrijo. Zbrani podatki opozarjajo, da osebni dohodki v

(Nadaljevanje na 2. strani)

Kongres slovenskih sindikatov novembra letos

Na plenarni seji 2. junija letos je republiški svet sprejel sklep, da bo VIII. kongres Zveze sindikatov Slovenije v novembru letos. Dan, kraj in dnevni red kongresa bo določil republiški svet ZSS najmanj dva meseca pred kongresom.

Hkrati s sprejemom tega sklepa pa so se že začele obširne priprave na kongres. Kongresno gradivo mora biti po sklepu plenuma RS ZSS razposlano vsem delegatom, osnovnim organizacijam sindikata, občinskim, obalnim in medobčinskim vodstvom Zveze sindikatov in posebnih sindikatov ter republiškim odborom najmanj mesec pred zasedanjem kongresa, da bi tako lahko v javni razpravi izoblikovali mnenja, predloge in stališča o gradivu.

Delegati za kongres bodo volile občinske volilne konference, in to na vsakih 1.500 članov po enega. Volilne konference bodo sestavljali ektorji, ki jih bodo izvolili v osnovnih organizacijah sindikata na območju

(Nadaljevanje na 3. strani)

V tem tednu se mudi v Sloveniji tričlanska delegacija ukrajinskega republiškega sindikalnega sveta, ki jo sestavljajo V. A. Sologub, predsednik ukrajinskega republiškega sindikalnega sveta, M. I. Golovanov, predsednik tovarniškega komiteja sindikatov zaporoškega zavoda Dnjeprospestal, in S. S. Verbickaja, delavka iz kijevskega kombinata sintetičnih vlaken. Minuli ponedeljek so se člani ukrajinske delegacije pogovarjali s člani predsedstva RS ZSS zlasti o delovanju slovenskih sindikatov, zatem pa je delegacijo sprejel tudi predsednik CK ZKS France Popit. Delegacija ukrajinskih sindikatov je v naslednjih dnevih obiskala novogoriški sindikalni svet, Tovarno salonita v Anhovem, Gorenje iz Velenja, občinski sindikalni svet Novo mesto in tovarno Novoteks, v petek pa podjetje Emona iz Ljubljane. Delegacija je gost slovenskih sindikatov.

NA LINIJI
323-554

KOPER

Sklepanje delovnih pogojev z zasebnimi delodajalci je na obalnem območju v znatnem zastanku. Čeprav bi morale biti pogodbe sklenjene že pred dva meseca, jih je doslej podpisanih le polovica. Odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti obalnih občin je zato predlagal vsem trem občinskim skupščinam, naj dosledneje opravljajo svoje zakonite dolžnosti in s tem mesecem prenehajo podpisovati pogodbe. Proti tistim zasebnim delodajalcem, ki pogodbe ne bi sklenili niti do tega skrajnega roka, naj nato upravni organi skupščin ustrezno ukrepajo.

KOPER

Obalni odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti namerava predlagati občinskimi skupščinam, naj z odloki prepovedo točenje alkoholnih pijač pred osmo zjutraj. Hkrati naj bi z odloki določili tudi odpiralni čas lokalov, ki po oceni odbora tega sindikata ne bi smeli biti pred šestimi uro zjutraj.

Kako zaščititi delavca pred neznanjem?

(Nadaljevanje s 1. strani)

večar je še vedno zaskrbljujoč. V lanskem šolskem letu ni izdelalo šole 22,9% šolarjev, dve leti poprej 28,5%. To so predvsem otroci iz delavskih in kmečkih družin, ki živijo v slabih gmočnih razmerah. Tako se iz družin nekvalificiranih in priučeni delavcev vsako leto rekrutira nova množica mladih nekvalificiranih delavcev, in socialno razlikovanje se pogloblja, namesto da bi se zmanjševalo.

Če hočemo občutno zmanjšati osip v osnovnih šolah, je treba zagotoviti otrokom enake pogoje že v predšolski dobi in z ureditvijo programa, sprejetega ob referendumu za samoprispevek, vsem otrokom odpreti vrata varstvenih ustanov. Hkrati naj bi v Ljubljani čimprej sprejeli družbeni dogovor o diferencirani oskrbnosti, tako da bi vrte lahko obiskovali tudi otroci revnejših staršev. V bodoče bo treba vse otroke zajeti v tako imenovano malo šolo, na osnovnih šolah pa bolj široko organizirati podaljšano bivanje. Lani je uživalo ugodnosti podaljšane bivanja le 18% ljubljanskih šolarjev.

Mladi ljudje z nedokončano osnovno šolo torej pridejo v tovarne in pomnožijo vrste nekvalificiranih. Tam pa, razen redkih izjem, nimajo programa za izobraževanje, še več, marsikje niti ni zanimanja zanj. Delavska univerza „Boris Kidrič“ je edina ustanova v Ljubljani, ki se resno ubada s tem problemom. Zgodilo se je, da je delavska univerza organizirala tečaj ali šolo, slušateljev pa ni bilo. Ne samo zaradi tega, ker jim v podjetju niso zagotovili ustreznih možnosti za učenje, pač pa preprosto zato, ker delavci niso materialno in družbeno stimulirani za pridobivanje novega znanja. Zato ni

LJUBLJANA

PRIZNANJA

Ob dnevu samoupravljavcev se bo predsedstvo RO sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije sestalo na slavnostni razširjeni seji, da bi podelilo spominska priznanja za zlato oziroma srebrno značko približno 30 zaslužnim prometnim delavcem in se jim s tem oddolžilo za predano delo pri uveljavljanju neposrednega samoupravljanja in kreptivi humanih odnosov v delovnih skupnostih prometa in zvez.

—mG

Še vedno zapostavljeni

(Nadaljevanje s 1. strani)

obeh panogah ponovno zaostajajo za rastjo plač v drugih industrijskih dejavnostih.

V začetku letošnjega aprila so bile torej razmere v teh dveh panogah dokaj težavne. Kasneje pa je zvezni izvršni svet dopolnil ali spremenil nekatere predpise; med drugim je dovolil povišanje cen za bom-

bažno prejo v povprečju za 18%, za volneno prejo pa za 11%. Tekstilni industriji je pred nedavnim zmanjšal globalno devizno kvoto za 15%, s tem, da se bo v prihodnjih četrtletjih letošnjega leta zmanjševala še za po 5%. Glede na sedanji uvoznizvojni režim, ki velja za tekstilce (1 dolar izvoza — 1 dolar uvoza) pa ta ukrep le škoduje podjetjem, saj jim jemlje težko prislužena devizna sred-

stva. Tudi zmanjšanje uvozne takse za nekatere tekstilne surovine od 6% na 2%, ne zagotavlja večjih učinkov.

V kratkem pa bo zvezni izvršni svet dovolil povečanje cen tistih tekstilnih proizvodov, za katere so se podražile surovine na svetovnem trgu.

Torej ne drži, da je vlada povsem pozabila na tekstilce in usnarje, kot menijo nekateri, res pa je, da bodo delavci v teh dveh panogah navzlic omenjenim olajšavam še vedno na repu plačilne lestvice. Drži tudi, da administrativni ukrepi lahko le začasno pomagajo podjetjem; problemov, kako posodobiti proizvodnjo, povečati storilnost in zmanjšati proizvodne stroške, pa ne urejajo. „Predvsem moramo urediti razmere doma, v podjetjih“, je dejal eden od razpravljavcev, „in nesposobnosti pokazati vrata, ne pa iskati izhod le v podražitvah izdelkov“.

Na seji sveta so med drugim sklenili, da bodo sindikalne organizacije v tekstilni in usnarsko-predelovalni industriji zahtevale od samoupravnih vodstev, naj pripravijo konkretne programe za zboljšanje proizvodnje in poslovanja. O teh ukrepih naj se dogovorijo vsi samoupravljavci in ti delovni dogovori morajo temeljiti na čistih računih in resničnih podatkih.

JANEZ VOLJČ

JANEZ VOLJČ

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Zaposlen sem v prometni delovni organizaciji kot voznik avtobusa. Pred kratkim sem imel na vožnji prometno nesrečo, ki pa jo je, kot so ugotovili tudi pristojni organi, povzročil drug voznik, za kar je bil tudi ustrezno kaznovan. Kljub temu da nesreče nisem zakrivil, mi je podjetje, sklicujoč se na svoj pravilnik, odtegnilo določen odstotek od osebnega dohodka in me s tem kaznovalo, čeprav škode nisem povzročil niti namenoma niti iz hude malomarnosti. Škoda na vozilu je povrnjena podjetju zavarovalnica, tako da so me kaznovali zaradi nezgode same. Zanima me, ali je delovna organizacija upravičena odtegoti delavčev osebni dohodek tudi v takšnih primerih.

ODGOVOR:

Precej delovnih organizacij prometne dejavnosti ima podobna določila, po katerih odtegujejo oziroma ne izplačajo voznikom tako imenovanih premij, če je voznik le udeležen v prometni nesreči, torej ne glede na krivdo. Menimo, da so takšna določila

R. B. Ljubljana

S POSVETOVANJ NA LISCI, POHORJU, V ŠKOFJI LOKI IN V LIPICI

Za boljšo obveščenenost

V drugi polovici maja so bila na Lisci, Pohorju, v Škofji Loki in v Lipici posvetovanja o financiranju in finančno-materialnem poslovanju občinskih in medobčinskih odborov sindikatov posameznih dejavnosti, o spremembah in dopolnitvah statuta Zveze sindikatov Slovenije ter o možnostih, da se takoj okrepe komunikacije med občinskimi organizacijami sindikata in republiškim svetom ZSS ter republiški odbori posameznih sindikatov Slovenije.

Tokrat poročamo, o čem so se udeleženci posvetov dogovorili za boljše medsebojno obveščanje.

Udeleženci posvetov so se pogovarjali le o navezavi tesnejših in učinkovitejših komunikacij med občinskimi organizacijami sindikata ter republiškim svetom ZSS in republiški odbori sindikatov posameznih dejavnosti, kajti o celotnem spletu vprašanj glede komuniciranja v Zvezi sindikatov Slovenije ter o obveščanju javnosti o delovanju sindikatov Slovenije se bo pričela razprava, ko bo nared posebno gradivo.

POMANJKANJE INFORMACIJ

Sedanje medsebojno povezovanje med občinskimi organizacijami sindikata, občinskimi in medobčinskimi odbori sindikatov posameznih dejavnosti ter republiškim svetom in republiški odbori sindikatov posameznih dejavnosti ni zadostno. Obstoječe komunikacije, ki so zvečine enosmerne, ne omogočajo nujnega medsebojnega usklajenega delovanja, saj ne zagotavljajo pravočasne izmenjave potrebnih informacij. Dosedanje analize in zlasti snovanje koncepta komuniciranja v sindikatih in obveščanja javnosti o delovanju sindikatov opozarjajo, da sindikalni delavci ne dobivajo informacij o:

stališčih in sklepkih, ki jih sprejemajo organi sindikatov v občinskih in medobčinskih organizacijah, ker smo opustili redno pošiljanje zapisnikov s sprejetimi stališči in sklepi republiškega svetu ZSS, zato informativna služba ne more v internih informacijah objavljati povzetkov; predvidenih akcijah in programih občinskih in medobčinskih organizacij sindikata oziroma sindikatov, ker o njih RS ZSS ni seznanjen in informativna služba o njih ne more sproti o njih poročati v internih informacijah;

predvidenih sejah in sestankih organov in komisij občinskih in medobčinskih organizacij sindikata, ker informativna služba RS ZSS ne dobiva redno in pravočasno vabil in jih ne more zajemati v svojem pregledu sestankov in sej organov slovenskih sindikatov;

problemih, pojavih in dogodkih, katerih vsebina zahteva študij in kompleksnejšo obravnavo, ker ne prihajajo do informativne službe in jih ta ne more vsaj v povzetkih objavljati v svojih internih informacijah;

ODKRITA SAMOKRITIKA

Razpravljavci so zelo samokritično spregovorili o problemih, ki nastajajo zavoljo pomanjkljivosti komunikacij med občinskimi in medobčinskimi organizacijami ter med

RS ZSS in republiški odbori sindikatov posameznih dejavnosti. Večina jih je poudarila, da so vzroki zvečine v sami organizaciji, ki ni dosledno vztrajala pri rednem poročanju o tistem, kar je bistveno za njeno redno delovanje. Zato so soglašali s predloženim gradivom, ki je ponudilo nekaj konkretnih in tudi takoj uresničljivih možnosti, kako okrepi notranje komunikacije.

Udeleženci posvetovanj so se dogovorili, naj bi letošnjemu kongresu Zveze sindikatov Slovenije predložili v potrditev poslovnika o medsebojnem komuniciranju v organizaciji sindikata, zagotovili pa so tudi, da bodo skrbno izvedli razprave o predlogu za organizacijo komuniciranja znotraj organizacije in o obveščanju javnosti o delovanju sindikatov Slovenije. Takoj pa bodo zagotovili naslednje:

Občinski sveti, mestni in obalni svet Zveze sindikatov in občinski ter medobčinski odbori sindikatov posameznih dejavnosti bodo redno vsak četrtek po pošti ali vsak petek po telefonu sporočali programe sej in sestankov svojih organov, komisij in delovnih skupin informativni službi RS ZSS, da jih bo objavljala v svojem pregledu sej in sestankov organov slovenskih sindikatov;

občinski sveti, mestni in obalni svet Zveze sindikatov in občinski ter medobčinski odbori sindikatov posameznih dejavnosti bodo sproti pošiljali povzetke zapisnikov s sej, na katerih so sprejemali delovne programe, predvidene akcije in stališča ter sklepe informativni službi RS ZSS, ki jih bo v povzetkih in na pregleden način objavljala v rdečih internih informacijah RS ZSS;

občinski sveti ter mestni in obalni svet Zveze sindikatov bodo sproti sporočali pismeno ali po telefonu informativni službi RS ZSS vse pomembne informacije o problemih, pojavih in dogodkih, ki zaslužijo pozornost sindikatov, da jih bo sproti povzemala in objavljala v modrih internih informacijah ter z njimi takoj seznanjala vse zainteresirane;

informativna služba RS ZSS bo zbiral vprašanja, na katera si želijo sindikalni delavci čimprej odgovore, ter take odgovore po potrebi tudi objavljala v rdečih internih informacijah;

o vseh informacijah, ki kakor koli predstavljajo delovanje sindikatov Slovenije, prizadevanja, uspehe in probleme sindikatov, bo informativna služba RS ZSS sproti sporočala glasilo Zveze sindikatov Slovenije „Delavska enotnost“ ter uredništvom vseh sredstev množičnega obveščanja.

DUŠAN REBOLJ

RAVNE NA KOROŠKEM

Na področnem posvetovanju o aktualnih problemih letošnjih gospodarskih gibanj so se udeleženci posveta med drugim zavzeli, naj bi zvezni izvršni svet spremenil tista zakonska določila, ki govore o tem, da morajo delovne organizacije z blokiranimi žiro računi po prvem juliju letos zmanjšati osebne dohodke na 90% lanskega povprečja. Po mnenju večine udeležencev ravenskega posveta bi dosledno izvajanje takega ukrepa pahnilo mnoge in prizadevne delovne kolektive v nemogoč položaj.

MIRJANA LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

ZAKLJUČNI RAČUN REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE
ZA LETO 1971

Na podlagi 3. in 4. člena Pravilnika o financiranju in finančno materialnem poslovanju organizacij in organov sindikatov objavlja Zveza sindikatov Slovenije – republiški svet zaključni račun za leto 1971.

AKTIVA		PASIVA	
Osnovna sredstva	6,004.936,57	Obveznosti	313.676,94
Sredstva za posebne namene	2,346.984,03	Finančni rezultat	781.305,42
Sredstva skupne porabe	2,361.016,33	Rezervni sklad	1,564.964,89
Denarna sredstva	877.490,80	Sklad za pomoč nezaposlenim	19.087,49
Terjatve	202.718,40	Sklad za tisk, raziskave in izobraževanje sindikalnega kadra	1,134.275,30
Zaloga materiala	128.569,36	Sklad skupne porabe	2,120.102,68
		Sklad osnovnih sredstev	5,988.302,77
Skupaj	11,921.715,49		11.921.715,49
Izvenbilančna evidenca:			
– aktiva			2,816.850,35
– pasiva			2,816.850,35
Proračunski dohodki in izdatki so bili v letu 1971 naslednji:			
Dohodki od članarine			4,491.740,05
Ostali dohodki ^x			1,217.647,37
Dohodki skupaj			5,709.387,42
Izdatki za dejavnost SR ZSS			
– funkcionalni	228.186,75		
– namenski	431.302,00		
– osebni dohodki	754.820,55		
– materialni	106.757,40		
– drugi izdatki	8.159,35		1,529.226,05
Izdatki za dejavnost služb RS ZSS			
– osebni dohodki	2,236.913,30		
– materialni izdatki	968.165,19		
– drugi izdatki	103.777,46		3,308.855,95
Izdatki skupaj			4,838.082,00
S proračunom predvidena in med letom prenešana sredstva v sklad skupne porabe			90.000,00
VSE SKUPAJ			4,928.082,00
Izdatki skladov v letu 1971			
– iz rezervnega sklada			
– pomoč kolektivom ob nezgodah			20.000,00
– za osnovna sredstva			65.398,40
– prispevek za gradnjo šole v Cerknem			10.000,00
– prenos na druge sklade			189.760,50
			285.158,90
– iz sklada za tisk, raziskave in izobraževanje sindikalnega kadra			
– sofinanciranje Delavske Enotnosti in Prosvetnega delavca			342.222,70 ^{xx}
– različna gradiva in brošure			52.602,25
– za financiranje izobraževanja sindikalnih kadrov			72.393,75
– za delo Centra za raziskavo javnega mnenja			547.887,45
			1,015.106,15
– iz sklada skupne porabe za potrebe članov delovne skupnosti republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je bilo porabljeno za regres za dopuste, za vzdrževanje počitniških hišic v Bohinju in na Veliki planini ter za izobraževanje 100.203,05 din			

19. maja 1972 leta je republiški svet Zveze sindikatov Slovenije na plenarni seji sprejel zaključni račun in poročilo o finančnem poslovanju v letu 1971 ter sklenil da se doseženi finančni rezultat v letu 1971 prenese na rezervni sklad. Obenem je plenum sprejel tudi sklep, da se 300.000,00 din doseženega finančnega rezultata nameni za reševanje stanovanjskih vprašanj zaposlenih delavcev in funkcionarjev. Ostanek razpoložljivih sredstev iz leta 1971 od sklada za tisk, raziskave in izobraževanje sindikalnega kadra v višini 180.400,35 din pa je plenum namenil za financiranje Centra za izobraževanje sindikalnega kadra, in to poleg v ta namen že razporejenih sredstev.

^x Republiški svet ZSS je imel poleg dohodkov iz članarine še dohodke od obresti v znesku 139.443,08 din in druge manjše dohodke v višini 29.136,14 din. Poleg tega so bili v letu 1971 realizirani lastni dohodki službe pravne pomoči 110.564,20 din. Mestni sindikalni svet Ljubljana in republiški odbori sindikatov so prispevali za sofinanciranje službe pravne pomoči 184.000,00 din. Uprava Doma sindikatov je prejela 474.391,20 din za najemnino pisarniških prostorov, dvoran in 61.920,90 din od soinvestitorjev Doma sindikatov za ogrevanje. Dohodki od prometa v bifeju so znašali 218.191,85 din. Vse skupaj znaša 1,217.647,37 din.

^{xx} Razen navedenega zneska je prejela Delavska enotnost še 677.777,30 din dotacije od sklada za dopolnilno financiranje sindikalnega tiska pri Svetu ZSJ, to je 1,25 % od zbrane članarine, ki jo odvajamo svetu ZSJ in jo le-ta potem vrača.

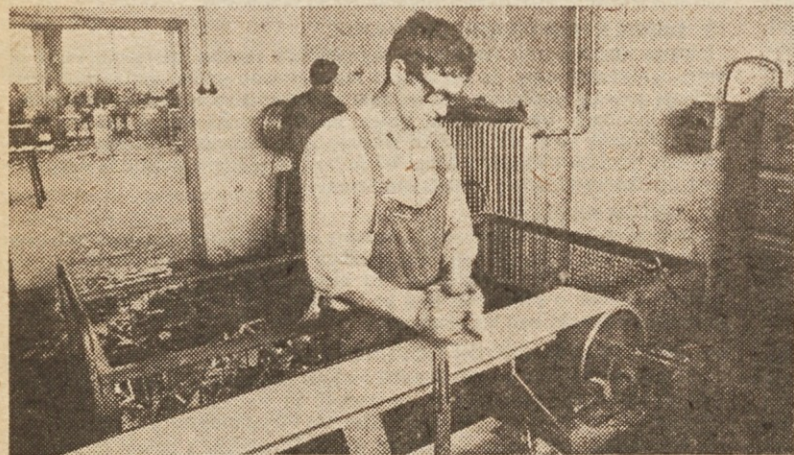
V OBJEKTIVU

Po petnajstih letih

Podjetje IBT – Investicijski biroji Trbovlje – je pred kratkim praznovalo 15-letnico obstoja. Pred petnajstimi leti so ustanovili podjetje, v katerem so delali le štirje ljudje; biro naj bi za takratne potrebe po investicijah v trboveljskem okraju strokovno pripravljala ekonomsko osnovo in tehnično dokumentacijo, poleg tega pa naj bi skrbel za organizacijo njihovega uresničevanja.

Danes je IBT prerasel v podjetje s 1.600 delavci. Projektiva, s katero so začeli, je še vedno ena njihovih osnovnih dejavnosti. 140 zaposlenih, po večini z visoko izobrazbo, je razdeljena na več skupin. V Trbovljah pa v Ljubljani, Beogradu in Kopru pripravljajo načrte in inženiringe za odpiranje rudnikov, predelavo rude, elektro in druge instalacije, gradnjo letališč, cestnih omrežij itd.

Pri uresničevanju projektov so se pokazale potrebe po izdelavi nekaterih naprav, ki so jih skonstruirali njihovi projektanti. Leta 1963 so IBT s sodelovanjem z drugimi organizacijami ustanovili prototipne delavnice, ki so z leti prerasle v industrijsko proizvodnjo. Priključitev podjetja ELIT v letu 1970 jim je omogočila organizacijo obrata livarske dejavnosti, ki pa ga nameravajo še izpopolniti. Z dograditvijo novih proizvodnih prostorov v minulem letu je stekla proizvodnja opreme za lahke notranje transporte. Ta obrat so zgradili predvsem zato, da bi zagotovili čim več delovnih mest za svoje delavce, ki sočasno zaposleni v motažnih skupinah v ZR Nemčiji. Trenutno je v Muenchnu, Berlinu in Frankfurtu – predvsem v Siemensu in BMW – kakih 1.000 njihovih delavcev. AA

V stari livarni so proizvodnjo deloma že modernizirali in v njej delajo predvsem za izvoz

Proizvodnja male industrijske elektronike

V oddelku opreme za lahke interne transporte

Projektiva je še vedno najpomembnejša dejavnost IBT, čeprav že nekaj let ni več edina

OB PRIPRAVAH NA USTANOVITEV TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA V STROJNIH TOVARNAH TRBOVLJE

Pravijo: naglica ni prida

Božo Eberlinc, predsednik sindikata v STT: »Formalne pogoje imamo, da bi ustanovili pet ali morda šest temeljnih organizacij združenega dela. Naš sindikat pa se zavzema, da bi najprej temeljito proučili ekonomski položaj morebitnih temeljnih organizacij, predvsem pa da bi razjasnili njihova medsebojna razmerja. Če tega ne bomo storili, se lahko ponovi to, kar se je zgodilo z nekdanjimi ekonomskimi enotami – tega pa nečemo!«

Strojne tovarne Trbovlje so v zadnjem času tolikanj povečale obseg dela in poslovanja doma in v tujini, da že to terja temeljito notranjo reorganizacijo podjetja. Le-ta je za zdaj „zajela“ tehnični in tehnološki sektor, medtem ko se o drugih spremembah še dogovarjajo. Hkrati s tem pa v STT razmišljajo tudi o uveljavljanju ustavnih dopolnil, še posebej o ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela, ki jim – kot povedo – pomenijo ekonomsko in samoupravno osnovo za uresničevanje zamišljenih ciljev, katerih skupni imenovalec je kar najbolj zanesljiva perspektiva podjetja kot celote.

ZA ZDAJ: „NA VRHU“

Kakor je pripovedoval Božo Eberlinc, predsednik osnovne sindikalne organizacije v STT, razprave o ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela za zdaj potekajo v ožjem krogu, ki ga sestavljajo strokovni kolegij podjetja, vodstva družbenopolitičnih organizacij in člani samoupravnih organov.

„Vem, da bi raje slišali, da se je pri nas že razmahnila javna razprava, da so se ljudje vanjo vključili zelo številno in s koristnimi predlogi,“ je povzel Božo Eberlinc. „Navsezadnje, če sem odkrit, bi tudi tako razpravo lahko že imeli za seboj – rešili pa ne bi ničesar! Hočem reči, da javna razprava ne prinese nič dobrega, če ni poprej temeljito pripravljena. Pri nas pa se na tako razpravo šele pripravljamo! Zanj se bomo odločili takrat, ko bomo imeli vsaj najvažnejše strokovne analize, ki bodo odgovorile na vprašanje, kako bo z bodočimi ekonomskimi razmerji med temeljnimi organizacijami, na kakšen način naj bi utrjevali – ne glede na konjunktura gibanja na trgu – njihovo poslovanje v dobrobit podjetja in kolektiva kot ce-

lote. Takrat bi ustanovitev temeljnih organizacij tudi pomenila tisto, kar želimo doseči z uresničitvijo ustavnih dopolnil in kar smo, čeprav v drugi obliki, poskušali že z ekonomskimi enotami, pa klavno propadli, ker nismo razčistili ekonomskih odnosov med njimi in ker jim nismo zagotovili materialne osnove gospodarjenja. Spomin na čase ekonomskih enot pa je med nami še vedno živ in nas opozarja na preudarnost. To pa je tudi glavni vzrok, da se razprave za zdaj odvijajo v ozkem krogu. Če si še sami med seboj nismo povsem enotni – kakšen smisel bi imelo načelno razpravljanje s kolektivom? Zdi se mi bolje, da smo se na vrhu, če tako rečem, zavzeli za načrtno proučitev vseh vprašanj in za preudarno delo. Vsem skupaj se nam sicer zdi, da bi s temeljnimi organizacijami združenega dela lahko dosegli boljše rezultate. Toda: če bodo analize pokazale, da temu morda ne bi bilo tako, jih samo zaradi formalnosti pač ne bomo ustanovili... Lahko me imate za oportunisto, ampak naravnost povem: v naših razmerah je položaj naše panoge precej negotov že zaradi sistemskih pogojev gospodarjenja. Karkoli počnemo, da bi položaj izboljšali, moramo ukrepati preudarno, ne smemo si privoščiti nobenega eksperimentiranja. Prav zaradi tega je sindikalna organizacija naše tovarne zahtevala, naj strokovne službe in posebna komisija, ki bo ustanovljena v teh dneh, zares izčrpno prouči morebitno organizacijo temeljnih organizacij združenega dela, da predlaga variantne rešitve.“

PRECEJ VEDO, VSEGA SE NE

Začetne razprave „na vrhu“ so pokazale, da bi v STT lahko imeli pet, morda tudi šest temeljnih organizacij združenega dela. Teh pet ali šest temeljnih organizacij bi nekako „pokrivalo“ sedanje enote, za katere ugotavljajo in spremljajo rezultate poslovanja in gospodarjenja v dokaj širokem obsegu, vendar

pa še ne tako daleč, da bi zanje imeli ločen obračun. O bodočih ekonomskih razmerjih med morebitnimi temeljnimi organizacijami združenega dela torej vedo zdaj precej več, kot so vedeli tedaj, ko so ustanovljali ekonomske enote, še zdaleč pa ne vedo vsega in dovolj.

„Na primeru naj povem, kaj nas muči,“ je nadaljeval Božo Eberlinc. „Poglejte, zdaj postavljamo na noge našo orodjarno. Jasno je, da vsaj sprva orodjarna ne bo mogla biti rentabilna, da ji bodo morali pomagati drugi obrati oziroma dejavnosti. Orodjarna bo čez čas prišla na zeleno vejo, toda kdaj bo ta čas? Če bomo tej enoti določili ostre pogoje za vračanje izposojenih sredstev, se to ne bo zgodilo tako kmalu. Če pa bi določili kar najbolj ugodne pogoje, bo zelo hitro rentabilna, vendar pa bi marsikdo lahko mislil, da pri tem orodjarji živijo na njegov račun! Potrebujemo pa jih, sicer te enote ne bi ustanovljali v breme podjetja kot celote...“

Še naslednji primer. Nekatero stroške je težko razmejiti, če bodo naše skupne službe postale neke vrste servis bodočih temeljnih organizacij združenega dela, bo višina teh obremenitev neposredno vplivala na položaj vseh enot, vendar pa ne vseh enako, ker se pač v različnem obsegu poslužujejo storitev skupnih služb. Kako odločiti, da bo za vse vsaj približno prav, da bo pravično ocenjeno sleherno delo? Odgovora na to vprašanje še ne vemo. Vemo pa, da bi nerazčiščeni odnosi lahko povzročili trenja in spore, da bi temeljne organizacije združenega dela lahko diskreditirali, predno bi sploh zaživele. Zato omenjene in podobne probleme natančno proučujemo. Morda bo zavoljo tega samoupravljanje v našem kolektivu še bolj zaživele kak mesec kasneje, zato pa ne bomo pri ljudeh povzročali nejevolje in spodkopavali njihovega zaupanja. Ob ekonomskih enotah smo že zvonili po točki; zdaj jo bomo raje vsaj preprečili, če že lepega vremena ne bi mogli narediti...“

OBETAVNE NAPOVEDI

Združitev Ljubljanskih mlekarn in Agrokombinata Barje je oprijemljiv vzorec za neposredno povezavo proizvodnje, predelave in trgovine s kmetijskimi proizvodi v slovenskem gospodarskem prostoru ● Integracija nakazuje nove proizvodne in poslovne perspektive

Po nekaj manj kot letu dni skrbnih priprav in uspelem referendumu se je kolektiv Agrokombinata Barje, kot smo nedavno tega že poročali, združil z Ljubljanskimi mlekarnami. Z združitvijo bosta podjetji, ki se sicer po svoji osnovni dejavnosti dopolnjujeta, skušali pod „skupno streho“ doseči hitrejši, predvsem pa zanesljivejši razvoj kmetijske proizvodnje, tako družbene kot kooperantske, ter neposredno povezavo med proizvodnjo, predelavo in trgovino s kmetijskimi proizvodi. Ljubljanske mlekarnice in Agrokombinat Barje sta s svojo združitvijo pravzaprav v praksi le sledila smernicam srednjeročnega razvoja kmetijstva v naši republici. V prihodnjih letih namreč načrtujemo tudi organizacijo novih agroživilskih kompleksov, ki naj bi zagotovili stabilnejšo kmetijsko proizvodnjo ne samo

središče, ki ne more pogrešati enega najosnovnejših dnevnih „živil“. Zato so si v lastni proizvodnji zastavili precej smel program: na leto doseči najmanj 10 milijonov litrov mleka. Tako bodo Ljubljanske mlekarnice, ki so že doslej dosegle v svoji mlekarški proizvodnji letno skoraj 70 milijonov litrov, povečale po združitvi z Agrokombinom Barje svojo proizvodnjo na 100 milijonov litrov mleka letno. Ob taki mlekarški proizvodnji nameravajo v predelovalnih obratih povečati proizvodnjo mleka od sedanjih 200 na 300 milijonov litrov na leto, seveda s „prispevkom“ Novosadske mlekarnice, ki je prav v teh dneh postala temeljna organizacija združenega dela v okviru ljubljanskih mlekarn.

Ljubljanska mlečna predelovalna industrija terja že ob zasnovi pospešeno skrb za smotnejši razvoj goveje črede. Zato so se v združeni organizaciji odločili, da bodo govedorejo razvijali poslej na boljši osnovni krmi, medtem ko bo poljedelstvo usmerjeno k potrebam govedoreje pri pridelovanju krmnih kultur. Tako poslovna usmeritev bo sčasoma „zabrisala sledove“ za stransko proizvodnjo, saj bi bila z nizkim dohodkom le v breme dejavnosti. S tem se je združeno podjetje Ljubljanske mlekarnice odrekli storitev svoje vrtnarske proizvodnje, prašičereje in perutninarske poslovne enote. Kot pravi inž. Janez Perovšek, morajo doseči poenostavitve v vsej proizvodni usmeritvi.

Po zastavljenem načrtu naj bi lastna proizvodnja dosegla 2000 glav živine, s poprečno mlečnostjo 5000 litrov mleka na kravo. Za tako veliko čredo bo treba zagotoviti zadostno količino kvalitetne krme, ki jo nameravajo postopoma in s popolno mehanizacijo pridobivati kar doma — na zapuščinih barjanskih

travnih in pašnikih. V združenem podjetju Ljubljanske mlekarnice se zavedajo, da s sedanjo mlečnostjo svojih krav — 3700 litrov mleka na kravo letno — zastajajo za nekaterimi kmetijskimi organizacijami v Sloveniji, med katerimi tiste v Žalcu, Kranju in v Kočevju, s 4000 litri mleka letno na kravo dosegajo rekordno raven v naši mlekarški proizvodnji. Čeprav so z letnimi količinami mleka za zdaj drugi v Sloveniji, s tem niso zadovoljni. Hočejo biti „na prstolu“, zato bodo vrednost lastne mlekarke proizvodnje povečali za 2,4 milijarde dinarjev.

Nemajhno skrb bodo posvetili tudi kooperaciji. Znanjo imajo dovolj kadrov, ki jim bodo zdaj še toliko bolj potrebni, saj nameravajo samo v kooperaciji doseči proizvodnjo mleka 10 milijonov litrov. Doslej so od svojih kooperantov odkupili letno 6 milijonov litrov mleka. „Zelimmo zadostiti kmetom, ki prodajajo svoje proizvode Ljubljanskim mlekarnam,“ zagotavlja ugodno ozračje za nadaljnje medsebojno sodelovanje inž. Janez Perovšek. Ob tem obljublja kooperantom, da bo združeno podjetje namenilo ves dohodek od kooperacije za pospeševanje in preusmeritev njihovih kmetij.

UVELJAVLJEN PRINCIP TOZD

Združeno podjetje Ljubljanske mlekarnice bo po svoji organizacijski zasnovi temeljilo na načelih TOZD. Agrokombinat Barje so zato razcepili na delovno enoto Kmetijstvo in delovno enoto Kooperacija. Dosedanji enoti transport in trgovino bodo vključili v istimenski enoti pri Ljubljanskih mlekarnah. Pričakujejo, da bodo s pripravami na ustano-

vitev TOZD končali do konca letošnjega leta.

Vodstvo ljubljanskega „agroživilskega novorojenčka“ se zaveda, da ob materialnem razvoju združene organizacije ne kaže zanemarjati procesa samoupravnih odnosov. Gre torej za nasprotje dosedanja praksi, ki smo jo doživljali pri mnogih velikih integriranih organizacijah, ki so dajale samoupravnim odnosom drugorazredni pomen. Zato je primer združenega podjetja Ljubljanske mlekarnice za vzor prav s te strani: ob materialnem razvoju hkrati razvijati tudi samoupravne odnose.

Razvojna usmeritev združene organizacije je pravilna: Ljubljanske mlekarnice naj bi bile kot velika mlečno-predelovalna industrija odvisna predvsem od lastne mlekarke proizvodnje in ne kot doslej od ponujenih količin mleka na tržišču. Predvidena organizacija združenega dela pa ni le pomemben dejavnik za ozke okvire ljubljanskega kmetijskega prostora, marveč za slovensko in v precejšnji meri tudi za jugoslovansko kmetijstvo.

Da Damoklejev meč ne visi nad usodo združitve obeh ljubljanskih podjetij, kaže primer integracije Ljubljanskih mlekarn in Novosadske mlekarnice. Slednja je po „ljubljski injekciji“ kaj hitro postala aktivna, zato je sleharna bojazen o neuspelem poskusu združitve obeh ljubljanskih podjetij odveč.

-vk

Premalo denarja za vse potrebe

Kot je znano, bo moralo gospodarstvo v skladu z naj-novejšimi stabilizacijskimi ukrepi zagotoviti 70 % obratnih sredstev iz lastnih poslovnih skladov in iz dolgoročnih kreditov. Ta ukrep naj bi predstavljal čvrsto oporo za vzpostavljanje stabilnosti v skupnih denarnih tokovih. Za obratna sredstva naj bi tako bolj kot doslej uporabljali tisti denar, ki zares predstavlja novo ustvarjeno vrednost in ki s svojim dotokom na trg ne ruši ravnotežja v denarno blagovnih odnosih.

Ali nam bo takšen ukrep sploh uspelo uveljaviti?

Nedvomno splošna prezadolženost gospodarstva ne dovoljuje, da bi to operacijo opravili preko noči. Najprej bodo morale banke izdelati sistem zaporednega in selektivnega spreminjanja kratkoročnih kreditov v dolgoročne, če že ne zaradi drugega, potem zato, da gospodarstva kot svojega partnerja ne bi spravile v brezizhoden položaj. Tudi družbenopolitične skupnosti bodo morale sprejemati nadaljnje ukrepe za razbremenjevanje gospodarstva, če mu resnično želijo pomagati. In ne nazadnje: gospodarske organizacije same bodo morale ne le povečati svoje poslovne sklade, temveč predvsem vsestransko izboljšati svoje poslovanje, da bi s tem pospešile promet in povečale obseg likvidnih sredstev.

Ta naloga že zato ne bo lahka, ker, denimo, v naši republici dve najmočnejši banki črpata svojo poslovno kondicijo predvsem iz negospodarskega področja — kar 42 %, in le v višini 31 % iz gospodarstva. Ta podatek jasno ponazarja slabo likvidnost in reprodukcijsko sposobnost slovenskega gospodarstva in visok delež sredstev, katerih vsaj del sodi v tako imenovani državni kapital.

Kako torej iz začasnega kroga kroničnega pomanjkanja denarja za potrebe gospodarstva?

Večina slovenskih ekonomistov sodi, da je treba bistveno povečati reprodukcijsko sposobnost gospodarstva in okrepiti tako imenovani „proizvodni kapital“, ki je že po svojem bistvu dolgoročnejše usmerjen. Potrebno je tudi ublaževati razlike v dohodkih med posameznimi dejavnostmi in postopno odpravljati privilegije oziroma diskriminacije zlasti na področju cen, pridobivanja deviznih sredstev in družbenih dajatev. Čimprej moramo začeti vpeljavati takšen davčni sistem, ki bo temeljil na obremenjevanju finančnega rezultata. A kar je glavno: dolžni smo ustvariti pogoje za demonopolizacijo bančne poslovanja ter za družbeno upravljanje tako imenovane državne kapitala v duhu novih ustavnih amandmajev.

VINKO BLATNIK

za nekaj let, pač pa za daljše obdobje. Ljubljanski „agroživilski novorojenček“ je potemtakem prvi otipljiv primer stopnega združevanja sorodnih kmetijsko-živilskih delovnih organizacij. Slej ko prej je združitev Ljubljanskih mlekarn in Agrokombinata Barje postregla z receptom, kako doseči neposredno povezavo med proizvodnjo, predelavo in trgovino s kmetijskimi proizvodi v skupnih prizadevanjih za dokončno oblikovanje stabilnejše kmetijske proizvodnje. Vendar se ne kaže prenegliti v napovedih, saj bodo šele skupne izkušnje obeh združenih podjetij pokazale, ali je pripojitev Agrokombinata Barje k Ljubljanskim mlekarnam bila „zadetek v polno“ ali ne.

NAJVEČJA SKRB MLEKARSKI PROIZVODNJI

Po besedah inž. Janeza Perovška, glavnega direktorja Ljubljanskih mlekarn, bo mlekarška proizvodnja imela v nadaljnjem razvojnem programu združene delovne organizacije najpomembnejše mesto. Ne gre namreč pozabiti, da je Ljubljana s svojim zaledjem veliko potrošniško

Očitana akumulativnost — samo pobožna želja

Upravni odbor Poslovnega združenja za trgovino Ljubljana: slovenska trgovina je v tako težkem položaju, da ne bi prenesla novih obremenitev

Ocena gospodarskih razmer v Sloveniji je na zadnji seji izvršnega odbora poslovnega združenja za trgovino v Ljubljani sicer ostala v središču pozornosti med razpravljavci, vendar se je morala vseeno umakniti kritični razpravi o tegobah, ki trenutno pestijo slovensko trgovino. Bolj in bolj prihajamo do spoznanja, da vlada na našem tržišču nevdružno neskladje med ponudbo in povpraševanjem. O tem zgovorno govori naslednja misel: slovensko tržišče je slabo založeno, zato se vsiljuje vprašanje, ali je sposobno zagotoviti ponudbo, ki bi ekonomsko vplivala na oblikovanje cen in ali ob klavnih izbiri morda ne bi kazalo uvoziti večjih količin kvalitetnega blaga široke porabe?

Ocena razmer v trgovskih delovnih organizacijah kaže, da je novembrski odlok o zamrznitvi cen opravil svoje. Cene osnovnejših živilskih artiklov so ostale na ravni pred zamrznitvijo, zato so se mnoga podjetja znašla na robu rentabilnosti! Odlok o maksimiranju cen je sicer prinesel „svež veter“ nad kopicjo problemov, vendar je pustil za seboj množico neresenih vprašanj. Trgovci se upravičeno sprašujejo, kdo bo kril izgube, ki jih imajo po zamrznitvi cen pri prodaji glavnih živ-

ljenjskih proizvodov. Veliki finančni problemi se porajajo tudi z avto izvojem prometnega davka na razlike v ceni, ki je trgovskim organizacijam že doslej povzročila milijonske izgube. Visoka akumulacija, ki naj bi jo trgovina še vedno ustvarjala, kot zatrjujejo nekateri, je postala pobožna želja; da je temu res tako, govori dejstvo, da se danes v trgovini „napajajo“ kar dve tretjini obratnih sred-

stev in bančnih kreditov. Očitno je torej, da slovenska trgovina spričo teh in drugih težav v sedanjem položaju ne more prenesti dodatnih obremenitev. „Nismo med tistimi, ki se ogrevajo za popolno sprostitve cen,“ je na seji „odkil karte“ trgovcev direktor združenja Lojze Fortuna. „Če pa se že upiramo sprostitvi, smo na strani tistih, ki zahtevajo, da čimprej omogočimo normalno odvijanje tokov blagovnega prometa.“

Zaskrbljujoč položaj trgovcev ni spravil v obup, saj razmišljajo že o jutrišnjih tokovih slovenskega blagovnega prometa. Predvsem se ogrevajo za izdelavo enotnega koncepta razvoja trgovine v naši republici. V njem ne bi smele prevladati samo težnje za razširitev malo-prodajne mreže, pač pa bi moral koncept enakovredno vrednotiti tudi potrebe po novih skladiščnih zmogljivostih, hladilnicah, iskanju poti za krepitev lastnega obratnega kapitala in drugo.

Slovenska trgovina ne odstopa od reformnih načel, vendar pa zavrača trditve, da bogati na račun potrošnikov. Boj, ki ga trgovina bide sama s seboj in v katerem išče izhod iz neljubega položaja, je dokaz da išče za premostitev težav predvsem lastne rezerve.

-vk

Gala predstava na Gospodarskem razstavišču

Danes dopoldne so na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli 10. mednarodni lesni sejem. Čeprav prireditelji jubilejni sejamski pridetitvi ne dajejo posebnega poudarka, je očitno, da je letošnji mednarodni lesni sejem z rekordno udeležbo razstavljalcev prekosil vse svoje „predhodnike“. Na sejmju namreč sodeluje 260 proizvajalcev lesnoobdelovalnih strojev, opreme in orodja iz Anglije, Avstrije, Belgije, ČSSR, Francije, Italije, Nizozemske, NDR, Poljske, Švice, ZRN in Jugoslavije. Med njimi je ZRN s 108 razstavljalci najštevilnejše zastopana, jugoslovansko gozdarstvo in lesna industrija pa se predstavljata z izdelki 47 naših podjetij.

Tradicija je prejkone tista vzmet, ki iz leta v leto večja zanimanje za ljubljanski lesni sejem. Dober glas o elitni se-

jamski manifestaciji v slovenski prestolnici je segel že do skrajnega evropskega severa, zato se ni mogoče čuditi vsakokratni rekordni udeležbi domačih in tujih razstavljalcev. Zanimivo je, da je Gospodarsko razstavišče prav z lesnim sejmom začelo pred 17 leti s svojo posebno dejavnostjo — organizacijo specializiranih sejmov. Ljubljana se je potemtakem prav po zaslugi tega sejma razmeroma zgodaj prebila na evropski sejamski vrh.

Podobno kot prejšnja leta je tudi letošnji mednarodni sejem enkratna predstava novosti s področja tehnične obdelave in predelave lesa. Spričo tega je še posebno privlačna za gozdarske in lesno-industrijske proizvajalce iz evropskih držav, ki jih medsebojna konkurenca sili v iskanje tehnično boljnih in pa-

cionalnejših rešitev v proizvodnih procesih. Podobno kot na drugih področjih se tudi v lesnoindustrijski tehniki vedno bolj uveljavljajo sodobne metode, zlasti avtomatizacija in elektronsko programiranje.

Razveseljiva pa je ugotovitev, da se na letošnjem sejmju predstavlja domača industrija lesnoobdelovalnih strojev s številnimi novimi napravami za obdelavo in predelavo lesa. Razen strojev za predelavo prikazujejo naši razstavljalci brizgalne kabine, sušilne komore, stroje za brušenje orodja ter podobno opremo in orodje. Posebno zanimanje vlada za ogled prvega jugoslovanskega „sekirostruja“. Ta nenavadni obdelovalni stroj lahko v izredno kratkem času predela lesnoindustrijske odpadke v sekance, ki so dragocena sestavina proizvodnje umetnih plošč, celuloze in pa-

pirja. Domači industriji lesnoobdelovalnih strojev gre priznanje že zategadelj, ker razvija svojo proizvodnjo v izredno težkih razmerah. Ta grupacija je namreč že sedem let pod režimom kontroliranih cen, medtem pa proizvodni stroški naraščajo iz leta v leto z neverjetno naglico. Enake in tehnično enakovredne stroje v primerjavi s inozemskimi mora prodajati po še enkrat nižjih cenah, kot sicer veljajo na mednarodnem tržišču. Kako nevzdržen je položaj, govori morda en sam primer: zahodnonemški „nadmizni“ rezkalni stroj velja pri nas 46.000 dinarjev, ljubljanska Žičnica pa prodaja isti stroj za 17.700 dinarjev! Prav tako cene lesnoobdelovalnih strojev naraščajo pri tujih proizvajalcih letno povprečno za 10 %, pri nas pa še vedno velja

sistem zamrznjenih cen. Zato ni nič čudnega, če jugoslovanska industrija lesnoobdelovalnih strojev bolj ali manj životari: ustvarja le „prgišče“ obratnih sredstev, z osebnimi dohodki pa je krepko na dnu lestvice vseh industrijskih panog. Toda, naj jo „sponde še tako teže“, se vse bolj uveljavlja na mednarodnem trgu in z visoko kakovostjo svojih izdelkov uspešno tekmuje z inozemsko proizvodnjo.

Med sejmom, ki bo odprt do 17. julija, pripravljajo razstavljalci več presenečenj. Prvič na naših sejamskih prireditvah srečujemo tokrat tudi posebni trodimenzionalni model sodobne tovarne pohišta v merilu 1:50, s katerim se obiskovalcem predstavlja znana zahodnonemška projektantska organizacija Rolf R. Rothstein.

-vk

... v jugoslovanskih sindikatih

POČASNA REFORMA
IZOBRAŽEVANJABOSNA
IN HERCEGOVINA

Sistem financiranja izobraževanja je nujno potrebno čimprej spremeniti in zagotoviti, da bodo delovni ljudje neposredneje odločali o politiki izobraževanja – to je bil eden od sklepov izvršnega odbora skupščine Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Bosne in Hercegovine, ko je na zadnji seji obravnaval problematiko v zvezi z izobraževanjem. Na seji so poudarili, da je še posebno pomembno samoupravno integriranje izobraževanja z drugimi področji združenega dela. Vztrajati je treba, da se razvije čim intenzivnejše sodelovanje med gospodarskimi, znanstvenimi in družbenopolitičnimi organizacijami ter institucijami, ki se ukvarjajo z izobraževanjem. To je namreč po mnenju članov izvršnega odbora skupščine Sindikata delavcev družbenih dejavnosti BiH eden glavnih pogojev za načrtno vzgojo kadra, ki je potreben gospodarstvu te republike.

Sicer pa je imel izvršni odbor precej pripomb na dosednji sistem izobraževanja: označili so ga kot neracionalnega in vase zaprtega, neučinkovitega, povrhu vsega pa ne zagotavlja vsem enakih možnosti za izobraževanje. Zavoljo tega se je izvršni odbor zavzel, da je treba pospešiti reformo izobraževanja v republiki in pri tem zagotoviti, da bo šolanje resnično omogočeno vsem, ki so se sposobni izobraževati, ne pa prvenstveno tistim, ki imajo ugodne materialne možnosti.

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE
POSTREŽBE, ZMERNIH CEN,
POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE
N nama
LJUBLJANA

Preveliko
breme

Hrvaški gospodarstveniki pravijo, da bodo številne luke na Hrvaškem zasle v velike poslovne težave, če pomorske luke in rečna pristanišča ne bodo oproščene vpisa in plačila posojila za hitrejši razvoj gospodarsko premalo razvitih republik in SAP Kosova. Samo reški luki preti v letošnjem letu izguba 5,5 milijona dinarjev. Obveznost luk se je v letošnjem letu povečala na 11,1 milijona dinarjev, do leta 1975 pa naj bi narasla na 55 milijonov dinarjev, kar predstavlja več kot 80% skupnih sredstev, ki jih luke zdaj izločajo za lastne poslovne sklade. Pri tej ugotovitvi omenjajo, da je Slovenija svojo luko že oprostila te obveznosti, na Hrvaškem pa so tega prispevka oproščene železnice.

BREST
POHIŠTVO

Zgovorne številke

Kljub obveznosti, da bodo vrnilo gospodarstvu proračunske presežke, republike tega še zdaleč niso izpolnile ● Samo z obljubami očitno ne bo mogoče rešiti gospodarskih težav

Že dolgo je znano, da narašča v naši državi poraba hitreje kot proizvodnja, kar med drugim pomeni, da delitev ni usklajena z naraščanjem produktivnosti dela. V različnih resolucijah sicer piše, da smo dosegli že znatne uspehe pri umirjanju gospodarstva, govornica številke pa zveni precej drugače. Dovolj je že, če pogledamo, kako raste na posameznih področjih države osebna poraba in kakšni so kje osebni dohodki.

Statistiki so izračunali, da so se letošnji osebni dohodki v primerjavi z lanskimi v istem času najbolj povečali na Hrvaškem – za 33%, nato v Srbiji – za 31% in v BiH za 30%. Slovenija in Črna gora zavzema četrto in peto mesto s 26%, medtem ko je Makedonija zadnja s 25%. Tako imenovani ostali prejemki pa so se v povprečju povečali celo za 55%. Tudi investicijska poraba naglo narašča. Sodeč po izplačilih je najbolj narasla v Črni gori – za 135% in v BiH za 130%. Vendar je to normalno glede na dogovor republik in pokrajin o pospeševanju razvoja manj razvitih področij države. Gospodarstveniki pa skrbijo zaostajanje Makedonije, kjer so investicije manjše za 2%. Tudi na Hrvaškem so manjše za 9%, medtem ko so v Sloveniji večje za 10%, v Srbiji pa za 9%.

Pri investicijah predstavljajo največje breme naložbe v negospodarske investicije. Ni skoraj mesta in občine, kjer ne bi imeli vrsto takšnih neproizvodnih investicij. Največje ekonomsko

zlo pa je, da denar zanje na „prostovoljen“ način jemljemo gospodarstvu ali pa gradimo na kredit, brez gotovine v rokah. Pri tem organi kontrole, „zaslepljeni“ z lokalnimi interesi, miže na obe oči.

Povrh vsega je družbenopolitičnim skupnostim kaj malo mar, kako gre gospodarstvu. Kot je znano, so se republike lani obvezale, da bodo vrnilo gospodarstvu proračunske presežke. Od 1,7 milijarde din pa so gospodarstvu vrnilo samo 171 milijonov dinarjev, kljub temu da so se v prvih dveh mesecih letos dohodki proračunov in skladov republik, pokrajin in občin povečali za 29,1%, namesto za predvidenih 14%. Zato si velja ponovno zastaviti vprašanje, ali bodo republike in občine gospodarstvu vrnilo sredstva ali ne. Ob tem vprašanju bodo morale vse republike še enkrat polagati zrelotni izpit. Tudi druge prej omenjene obveznosti, ki čakajo republike, niso nič manj pomembni izpiti kot ta osnovni.

Prav od vprašanja, ali bodo družbenopolitične skupnosti končno začele uresničevati svoje obljube, je namreč odvisna rešitev večine sedanjih gospodarskih skrbi. Teh skrbi pa bi niti ne poznali, če ne bi že dolga leta zajemali s preveliko žlico v tista sredstva, ki jih gospodarstvo odšteva za svojo razširjeno reprodukcijo. V resnici pa ta sredstva odtekajo predvsem za gradnjo negospodarskih investicij in za kritje vsako leto večjih proračunskih potreb.

V. K.

BOSNA IN HERCEGOVINA

KAR PO DOMAČE!

V BiH ugotavljajo, da je v zadnjem času čutili večno vev divjega, nezakonitega poslovanja v prevozniki dejavnosti. Inšpekcija je samo lani vložila 1.740 prijav proti delovnim organizacijam in občanom, ki so opravljali javni prevoz brez odobritve občinskih organov.

Značilen je primer podjetja „Poslotrans“ iz Opova pri Beogradu, ki je v Banjaluki ustanovilo svojo delovno enoto kot samostojno organizacijo združenega dela. Le-ta je bila nezakonito registrirana pri okrožnem gospodarskem sodišču in je zbirala okrog sebe privatne voz-

nike. V prevoznih podjetjih BiH sodijo, da sistem obdavčevanja privatnih prevoznikov ni primeren, kar je tudi vzrok, da vedno več prevoznikov odhaja iz družbenega v privatni sektor. Vse to je povzročilo, da se je število tovornjakov v individualni lasti v BiH povečalo od 173 v letu 1960 na 3967 v letu 1970 oziroma za 23-krat, medtem ko se je povečalo število tovornjakov v družbenem sektorju le za 2,5-krat. Nihče nima nič proti povečevanju števila privatnih prevoznikov – pravijo odgovorni organi v BiH – če bi bilo v skladu z zakonskimi predpisi in bi le-ti delali pod enakimi pogoji kot družbeni sektor. Očitno pa temu ni tako!

SRBIJA

To bi bilo branje ...

Več mesecev so bila nova stanovanja v Novem Beogradu zakljenjena, ker ni bilo električnih števecv. Že pred tem se je v številnih naseljih po vsej državi gradnja stanovanjskih in industrijskih objektov zaustavljala zaradi pomanjkanja radiatorjev. Sedaj pa v Beogradu ne morejo dokončati blizu 2.000 stanovanj, ker ni kopalnih kadi.

V Makedoniji, na Hrvaškem in v Sloveniji so razmere podobne in nihče ne more odgovoriti na vprašanje, kdaj se

bodo spremenile. Jugoslovanski tisk sodi, da je razlog za ta pojav enostaven. Celjski „Emo“, ki v glavnem oskrbuje montažerje, noče dati v prodajo kadi, dokler zvezni zavod za cene, kateremu so že posredovali predlog, ne bo odobril novih višjih cen.

Škoda le, da naš tisk ne objavlja pregleda vseh industrijskih panog in podjetij, ki v Jugoslaviji s polnimi skladišči čakajo na odjugo cen. To bi bilo branje ...

MAKEDONIJA

KAKO
DO ENERGIJE?

Gospodarstveniki ocenjujejo, da bo leta 1975 v Makedoniji narasel primanjkljaj električne energije na 1.480 milijonov KVh. Začasno bodo ta primanjkljaj pokrivali z nakupom energije iz Srbije. IS Makedonije je zato ustanovil koordinacijski organ, ki je predlagal, naj bi Makedonija sodelovala v naslednjih letih s približno 200 milijonov dinarjev pri gradnji elektroobjektov v Srbiji, tako da bi dobivala iz tega elektroenergetskega sistema v naslednjih 15 letih letno 600 milijonov KVh. Cene energije naj bi

bile enake kot v Srbiji, vložena sredstva pa naj bi Srbija vrnila s 6% obrestmi. Preostali primanjkljaj energije naj bi Makedonija pokrila z uvozom energije iz sosednjih držav oziroma z morebitnimi presežki iz drugih jugoslovanskih področij. Predlagajo tudi gradnjo nekaj termocentral. Za gradnjo novih zmogljivosti po potrebo zbrati 2875 milijonov N-dinarjev, od tega 225 milijonov za prenosno omrežje. Ta sredstva bodo zagotovili iz tujih kreditov in s povečanjem cene za električno energijo.

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavsko enotnost

Ime in priimek:

Točen naslov:

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.– din bom poravnal na tekoči račun
ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.TE DNI
SO REKLI

JOŽE TAVČAR, sekretar CO Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije v intervjuju za RAD:

Govori se o tem, da so investicije v družbene dejavnosti velike. Vendar pa so se te investicije v zadnjih petih ali šestih letih zmanjšale za polovico, medtem ko se gospodarske investicije ne zmanjšujejo. In če trdimo, da so investicije v negospodarstvu prevelike, potem je treba reči tudi to, da investicije v gospodarstvu niso aktivirane in da pogosto predstavljajo mrtev kapital. Tudi negospodarske investicije je treba podrobneje razčleniti. Tako naraščajo naložbe v gradnjo administrativnih prostorov, hkrati pa so se radikalno zmanjšale investicije v zdravstvo in prosveto. Prejšnji petletni plan investiranja v zdravstvo smo, denimo, izpolnili samo z 62%, medtem ko šolstvo daje 92% celotnega dohodka za osebne dohodke in za elementarno amortizacijo.

Novi zakonski predpisi napovedujejo prepoved slehernih investicij iz bančnih sredstev v potrebe družbenih dejavnosti. V tem primeru pa smo dali v isti koš šole, zdravstvene ustanove, avtomobilske ceste, administrativne zgradbe in drugo. Zato je razumljivo, da je takšen zakonski predlog naletel na odpor v naših organizacijah. Sprašujem se, kakšno bo naše gospodarstvo, če ne bomo hkrati s proizvodnimi objekti gradili tudi objektov družbenega standarda?

Sekretar CK ZK Srbije LA-TINKA PEROVIĆ na seji centralnega komiteja ZKS:

Ko ocenjujemo izkušnje v času po letu 1968, moramo reči, da je bila kritika, ki je bila zlasti močna med študentsko mladino in komunisti na univerzi in je zadevala nekatera družbena vprašanja, zlasti pa socialne razlike, zelo pomembna in da je delovala skorajda kot impulz za intenzivnejše reševanje vseh teh vprašanj v družbeni skupnosti. Hkrati pa smo že v letu 1968 zelo jasno rekli, česa v akciji na univerzi ne moremo sprejeti niti kot družba niti kot politično gibanje. Jasno smo rekli, da metode političnih pritiskov pri reševanju družbenih vprašanj niso sprejemljive za skupnost, ki mora povezovati interese in jih uveljavljati v samoupravnih dogovorih. Rekli smo, da ne moremo sprejeti gibanja v gibanju, da ne moremo sprejeti programa, ki bi bil paralelen programu Zveze komunistov, da ne moremo sprejeti takega položaja inteligence, ki bi prevladoval glede na delavski razred, glede na Zvezo komunistov in na družbo kot celoto. Hkrati pa se zastavlja vprašanje, ali smo se v enaki meri opredelili tudi do tistega, kar kot družba terjamo od univerze.

Tudi v tem primeru smo naredili pomembne korake naprej, vendar pa se je pokazalo, da je povsod – in na univerzi še posebej – odločilnega pomena problem pozitivnega programa in pobude komunistov. Dovolim si celo trditi, da se na univerzi ne more rešneje uveljaviti marksizem brez te sposobnosti in da se angažirana marksistična misel le stežka razvija, zlasti v družbenih vedah, če nosilci te misli niso sposobni kritično ocenjevati in presojati realnosti naše družbe, kar pomeni, če niso angažirani, da bi se odnosi v družbi spremenili tako, da se krepita samoupravljanje in socialistična demokracija.

– Tovariši, situacija postaja resna. Nekdo je izdal našo poslovno tajno, da smo nelikvidni ...!

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Ganljivo, ne?
 — Zakaj ganljivo?
 — Kako da ne razumeš! Ljudje hodimo ob sobotah vendar ven, v naravo, oni tam pa na delo. Vidiš, niso obupali, kakor mi drugi, ampak so se odločili, da bodo dali zgled, osemdeset ur za stabilizacijo. To človeka navdaja s ponosom, ali ne? Pa na nekaj me spominja.

— Na kaj?
 — Na povojni elan! Na moja mlada leta! Na mladinske brigade!

— Mene pa ne na brigade. Na nekaj drugega!

— Na kaj?
 — Na rokavico!
 — Oprosti, ne razumem!? Zakaj na rokavico?
 — Kaj misliš, zakaj nam ta stabilizacija ne gre kaj prida izpod rok? Razmisli malo, pa boš razumel!

— Ja, po mojem nam zato ne gre, ker ni prave vne- me za zategovanje pasu, ki se priporoča. Vsi bi radi le delili. Preveč žlic je v plitki sledi.

— Vidiš, pa sva tam! Država odganja žlice od skle-

de, a oni so se lotili stabilizacije po drugi poti: dajmo, napolnimo skledo!

— Vendar ena lastovka ...

— Že, že! Zato pa so tudi pozvali vse kolektive v državi, naj se jim pridružijo v tej akciji. Če bi vsi ljudje ... Razumeš zdaj, zakaj rokavica?

— No, ja, ne rečem. Ampak zdaj šele bo nastala zmešnjava ...

— Zakaj zmešnjava?

moralo delati vsa Jugoslavija, da bi se gospodarsko postavili na čvrste noge. To je pa že nekaj, ne?

— Figo je nekaj! Če bo Jugoslavija delala še naprej tako, kot zdaj, bomo še bolj bredli v izgube in dolgove. Kar zamisli si, da bi začela ob sobotah delati tudi vsa takšna podjetja, ki že leta ustvarjajo samo izgube. Ali pa tiste ustanove, ki dobro živijo na račun presežnega dela gospodarstva. Kaj bi to

je koristna ali ni, če ni tič ne miš, kaj je potlej?

— Koristna je, brez skrbi! Veliko ljudi se ogreva zanjo. Tudi veliko organizacij. Povsod je nekaj narobe.

— A kaj je?

— Prav gotovo si že kdaj slišal, kako so v radiu rekli: POSEBNO OBVESTILO. Kaj si takrat občutil?

— Ja, zdrznil sem se, pozorno prisluhnil, ves vznemirjen sem pričakoval, kaj bo napovedovalec povedal.

KLIC V SILI

Tega pa jaz ne razumem.

— Če delaš, da bi opravil takšno ali drugačno nalogo, moraš vsaj približno natančno vedeti, za koliko časa bo treba pljuniti v roke, da bo stvar od acta. Sploh pa tako fizično garanje v dobi elektronike! Bolj prav bi bilo, če bi vsi skupaj bolje premislili, kaj se spleča delati in kaj ne ter kako delati, ne pa, da se le tu in tam kakšen kolektiv kot svetel vzgled zaganja v delo.

— Vidiš, saj zato gre; ZIS, ki kar naprej mečka z nekakšnimi ukrepi, bo moral zdaj natanko povedati, kaj o takšnih akcijah misli. Izračunati bo moral, koliko časa bi

pomenilo drugega kot še večjo nelikvidnost, še več izgub, še večjo gospodarsko krizo.

— Aha, že vem, kaj hočeš reči. Ta akcija je torej tudi nekakšen pritisk, naj nekdo določi, katera podjetja lahko delajo v sobotah, ker je to koristno, in katera ne, ker bi bila potem ta akcija čisto zastoj. Toda kdo naj odloči?

— Ja, tisti vendar, ki so za to poklicani, midva ne!

— To pa ne bo lahka naloga, ne?

— Ne, ne bo!

— A kaj po tvojem ta akcija zares pomeni, kaj praviš? Če se zdaj še ne ve, ali

— In kaj je sledilo?

— Navadno kakšen klic v sili!

— No, vidiš, nekaj podobnega je tudi ta akcija. Klic, da ne bomo nikoli izplavali iz težav, če se ne bomo dela resno lotili. Ne z besedami, z dejanji!

— Ampak, kje se ga lotiti, kaj misliš?

— Kje drugje, kot vsak pred svojim pragom.

— A kam s tistim, kar se s takšno akcijo pridela?

— Ostane naj tistim, ki pometajo, drugače bo delovna vne- ma kaj kmalu splahnela.

VINKO BLATNIK

Prva nagrada za pravilno rešitev križanke Almira - v Kočevje

Prejeli smo 983 rešitev nagradne križanke ALMIRA, ki je bila objavljena v 21. številki Delavske enotnosti z dne 26. maja 1972. Med pravnimi rešitvami smo izžrebali nagrade, ki jih prejmejo naslednji:

1. do 3. nagrade: izdelki tovarne ALMIRA iz Radovljice: Marija Miklič, Kidričeva 6, 61330 KOČEVJE, Milka Kopitar, Župančičeva 12/I, 61000 LJUBLJANA, Jožica Jeraj, Gradnikova 5, 64000 KRANJ.

4. do 10. nagrada — polletna naročnina na Delavsko enotnost: Nataša Roblek, Ul. Heroja Bračiča 9, 64290 TRŽIČ, Tončka Zgomba, Kocbekova 5, 63000 CELJE, Dušan Škedelj, Ane Zihnerlove 4, 61000 LJUBLJANA; Zdenka Kovačič, Papirnica Količevo, 61230 DOMŽALE, Franjo Špehar, Tržaška c. 53, 61000 LJUBLJANA, Marica Debeljak, 64227 SELCA 58, Nena Senkovič, Meljska 1, 62000 MARIBOR.

Vsem nagrajencem bomo poslali nagrade po pošti, Delavsko enotnost pa bomo pričeli pošiljati s 17. junijem 1972.

PRAVILNA REŠITEV:

VODORAVNO: diktator, Pohorje, sorodniki, Maribor, tram, draž, Sa, DG, AA, Itas, amfora, sak, Alpska modna industrija, krmilo, laskanje, donator, Rainer, en, Dag, idilika, vid, S, gnida, aki, AČ, car, enovitost, oviranje, Alava, lovitev, inženir, Arena, Ot, Ill, Ančerl, In, smer, trs, kij, Java, Puc, krama, reta, anis, arondacija, Irtiš, N. Nace, KS, oer, AA, akt, Aneta, Ant, trske, trapa, alanin, kravatar, ošpetelj, era, Santos, neorealism, cis.

ČE BO TREBA

Letošnje četrto tekmovanje ekip prve pomoči, ki je bilo v Ilirski Bistrici, je uspelo. Še več. Izkazalo se je, da se ni samo znatno povečalo število tekmovalnih ekip, predvsem v predtekmovanju, ampak, kar je zelo razveseljivo, dvignila se je predvsem kvaliteta. Veliko ekip in pa velika strokovnost nudenja prve pomoči pa dajeta zagotovilo, da bi ob različnih katastrofah ponesrečenci dobili hitro in učinkovito pomoč.

Republiškega tekmovanja v Ilirski Bistrici se je udeležilo 48 občinskih ekip s skoraj 300 člani. Poleg tega pa še dve ekipi iz Avstrije. V predtekmovanjih po občinah je letos sodelovalo 855 ekip s 5.130 člani, kar je skoraj še enkrat več kot lani. Tudi številke iz lanskega leta o tečajih prve pomoči Rdečega križa Slovenije so zelo razveseljive. Deseturne tečaje je obiskovalo kar 30.000 ljudi, dvajseturne 8.000 in osemdeseturne 1.400 ljudi.

Največ točk in prvo mesto na republiškem tekmovanju v Ilirski Bistrici je dosegla ekipa občine Ljubljana-Bežigrad, druga je bila ekipa iz Sevnice, tretja pa iz Ilirske Bistrice.

Po četrtem republiškem tekmovanju ekip prve pomoči, ki je bilo v soboto, je sledila v nedeljo v Ilirski Bistrici vaja.

Hud potres je močno poškodoval in delno porušil večino stavb na področju Ilirske Bistrice. Izbruhnili je tudi požar. Veliko ljudi je bilo ranjenih.

Zatulile so sirene gasilskih in rešilnih avtomobilov. Gost, črn dim se je začel valiti za šolo in visok plamen je uničujoče požiral leseno ostrešje. Gasilska enota iz Ilirske Bistrice je bila v nekaj minutah na kraju požara. Boj z ognjem se je takoj začel. Že medtem so prihitele na pomoč zasutim in ponesrečenim ekipe civilne zaščite za laično prvo pomoč. Ogenj še ni bil pogasjen, ko je že na bližnjem travniku zrasel šotor, kjer je domača ekipa zdravstvenega doma po nekaj minutah začela nuditi strokovno oskrbo vse številnejšim ranjencem, ki so jih prinašale ekipe.

Izkazalo se je, da je katastrofa večjega obsega, zato so poklicali na pomoč kirurško ekipo iz Izole. Le nekaj minut za Izolčani je na pomoč prihitel tudi odred

Rdečega križa iz Ljubljane in takoj začel postavljati velik šotor, ki je del stacionarija s posteljami za 100 ljudi. Niti 20 minut ni minilo, ko so se ustavili avtomobili iz Izole in že je bil postavljen šotor, sestavljena operacijska miza, pripravljene vse potrebne aparature in kirurški so že reševali življenja prvih najtežjih ranjencem. Večino teh so potem prevzeli v stacionarij. Najtežje ranjence, ki jih je kirurška ekipa pripravila za prevoz, so rešilni avtomobili vozili v bolnišnico.

Mnogo življenj v tej hudi nesreči so rešili prav zaradi hitre in najvišje strokovne pomoči. Predvsem pa zaradi usklajenega delovanja ekip prve pomoči in zdravstvene službe.

Vaja, ki so jo pokazali v Ilirski Bistrici pred številnimi gledalci, je pokazala novo kvaliteto pri reševanju ob večjih naravnih ali vojnih katastrofah. Pokazala je, da je učinkovitost predvsem v dobri organiziranosti, visoki strokovnosti in v čim boljši tehnični opremljenosti.

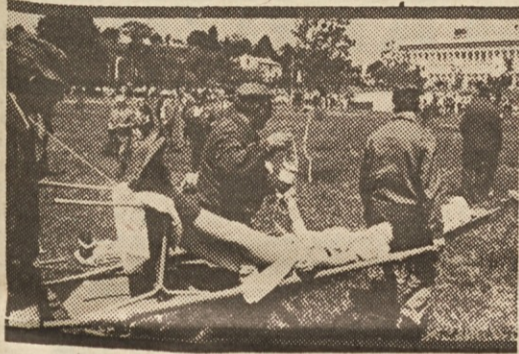
TEKST IN FOTO: ANDREJ AGNIČ

Mestni odbor RK iz Ljubljane je pripeljal popolno kuhinjo, ki jo imajo pripravljeno za primer katastrofe

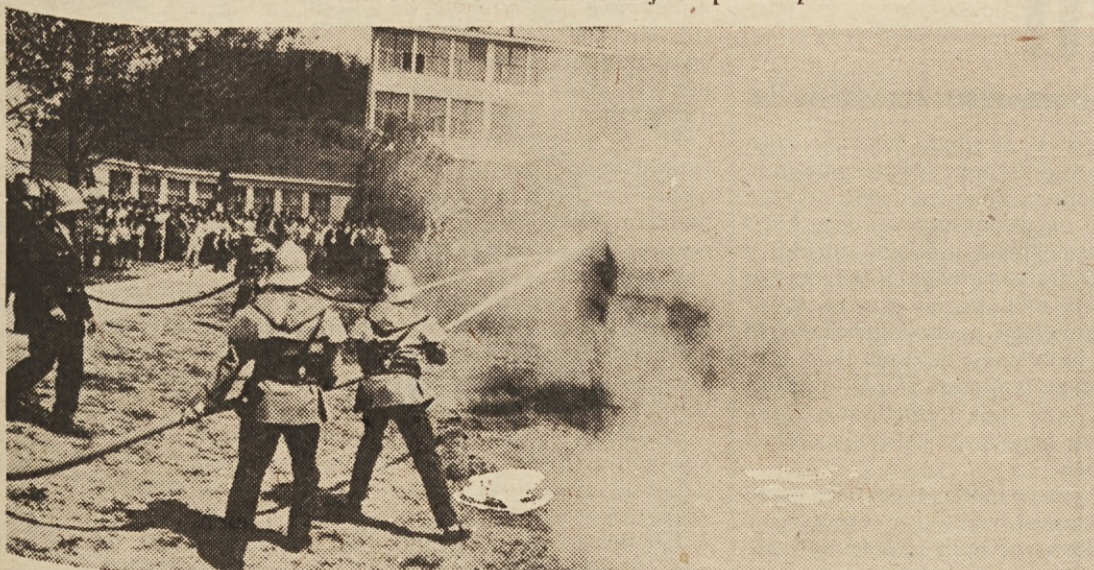
Vajo enot civilne zaščite in ekip prve pomoči so si poleg domačih prebivalcev ogledali tudi gostje iz Ljubljane in Avstrije

Ponesrečenec je že dobil strokovno prvo pomoč in ga nesejo v rešilni avtomobil za prevoz v bolnišnico

Ekipa zdravstvenega doma iz Ilirske Bistrice je imela v svojem prostoru tudi številne sodobne pripomočke

V nekaj minutah so bili bistriški gasilci na kraju požara. Ogenj se trem njihovim brizgalnam seveda ni mogel dolgo upirati

Člani odreda Rdečega križa iz Ljubljane so z opazno spretnostjo postavili šotor, ki je del stacionarija za sto ljudi

Kako vrednotiti minulo delo

V našem mestu so bile nadomestne volitve za republikanske poslance.

Solska telovadnica, mize razporejene v obliki podkve, na sredi volilna skrinjica in zastave po stenah. Bil sem sam, če odštetem navzočega člana volilne komisije.

Nekam slabe volje je brskal po volilnem seznamu, morda zato, ker je že zdavnaj odbilo za kosilo. Odkljukal je primerek in ine in mi izročil volilni listek.

Malo sem okleval... „Oprostite, prosim, mana je v bolnišnici. Misli sem, da bo danes že doma, zato nisimo prej sporočili.“

„Že dobro, dobro...“

„Veste, žena pa je zdržana. Prišla bo čez uro, morda minuto kasneje.“

„Dobro, dobro. Sicer pa, če hočete, lahko kar vi opravite za vse.“

Za trenutek sem pomišljal. Kaj bi storila moja mama? Pred leti smo volilne skrinjice nosili k bolnišničnim posteljam. Koga bi obkrožila žena? Če sam obkrožim, ji bom s tem hudo kratil njene državljske pravice?

Možakar od volilne komisije je mrko zrl predse. Ponudene tri volilne listke sem spustil v skrinjico. Res, ko so nam v sedmi se razlagali Ustavo, so nam pripovedovali, da so volitve pravica in dolžnost vsakega državljanca... Ne vem, morda smo pa tudi že pri vseh volitvah prešli na delegatski sistem?!

Možakar od volilne komisije je poleg mojega primka obkrožil še dva.

A. A.

Predstavniki tistih delovnih skupnosti, ki so že začele uresničevati ustavne spremembe, pravijo, da jim povzročajo največ težav vpeljava načela minulega dela v sedanja merila delitve. Temu opozorilo se niti ni mogoče čuditi, saj ustavna določba o minulem delu ni natančneje pojasnjena ne v ustavnih amandmajih ne v razlagah njihovih pobudnikov. Tako niso redki pojavi, da želijo nekatere delovne skupnosti na osnovi minulega dela vzpostaviti celo nekatere lastniške odnose pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi.

Zakaj takšne razlage pojma minulo delo?

Minulo delo je z ustavno določbo opredeljeno kot sestavni del odnosov, na katerih temeljijo načela delitve po delu. To pa pomeni, da moramo minulo delo vrednotiti kot kategorijo, ki se vključuje v sedanje procese dela in proizvodnje, ali z drugimi besedami – da morajo biti že sedanji osebni dohodki delavcev odvisni od njihovega celotnega delovnega prispevka v sedanjem in minulem delu.

O tem, kar smo povedali, ni nesoglasij, pojavljajo pa se v trenutku, ko je potrebno določiti kriterije, po katerih naj bi zbirali sredstva za osebne dohodke delavcev v skladu z njihovim minulim delom. Posamezni teoretiki so izdelali že sistem formul za obračunavanje OD na podlagi minulega dela za vsakega posameznega delavca, niso pa upoštevali nekaterih osnovnih elementov, kot so npr. dejstvo, da delavec dela v več delovnih organizacijah, ukinitve nekaterih organizacij združenega dela, v katerih je delavec delal in ki so bile zelo rentabilne, dokler je bil v njih; prelivanje dohodka iz enih organizacij združenega dela v druge prek državnega kapitala itd.

V skladu s predlaganim sistemom obračunavanja osebnega dohodka isti teoretiki pred-

lagajo, naj ima delavec na osnovi minulega dela tudi po odhodu iz organizacije združenega dela pravico na delež v sredstvih osebnih dohodkov, vse dokler se sredstva, h katerim je prispeval s svojim minulim delom, ne amortizirajo. Predlagajo torej vpeljavo nekakšne oblike rentništva, v katerem naj bi udeležbo v delitvi dohodka zagotavljali z amortizacijo glavnice, kar pa je nezdržljivo s socialističnimi samoupravnimi odnosi, ki jih razvijamo.

Tako se za zdaj v delovnih organizacijah proučevanje o pravicah na osnovi minulega dela nanaša predvsem na vprašanje, kako prelitati večji del presežka dela v osebne do-

hodke. Središče pozornosti je torej dohodek, ki ostane osnovni organizaciji združenega dela, ne pa ves dohodek. S tem pa se praktično ukinja osnovna ustavna določba, da gre za družbeni dohodek, ki je družbeno neločljiv od delavcev.

Pravica delovnega človeka na podlagi minulega dela bi nikakor ne smela vsebovati samo pravice na osebni dohodek na osnovi interne delitve, temveč bi se morala raztezati na celotni dohodek, in sicer tako, da bo konkretna delitev dohodka omogočala nenehno podružbljanje dela, kakor tudi družbeno neločljivost dohodka od delavca. Neposredno zvezo med

delovnim človekom kot posameznikom in „minulim delom“ moramo torej vzpostaviti v sistemu odločanja o vlaganju minulega dela v tisto proizvodnjo, ki bo zagotavljala večji dohodek in na osnovi večjega dohodka tudi večji posamezni osebni dohodek.

Če pa bomo delili dohodek na osnovi „minulega dela“ vse do njegove amortizacije, ga ne bo nič ostalo za kakršnokoli solidarnost delavcev. Takšna delitev bi razen tega razkrajala tudi poslovno povezovanje gospodarstva in družbe, kar predstavlja osnovno gibalno napredka na današnji stopnji našega družbenega razvoja.

V. BLATNIK

Počitnice velenjskih rudarjev

Prihodnje dni, 11. junija, gredo na počitnice prvi člani delovne skupnosti Rudnika lignita Velenje. Skupaj z družinskimi člani bodo lahko letovali v Fiesi, v Bašaniji, na Rabcu, v Biogradu na moru, v Poveljanu na Pagu in v Bohinju. V eni izmed, dopust bo trajal 10 dni, bo lahko letovalo 350 ljudi, od tega kar 200 v lastnem počitniškem domu Rudnika lignita Velenje v Fiesi.

Podobno kot prejšnja leta so tudi letos v Rudniku lignita Velenje sklenili, da bodo dopust pri organizirano letovanje delavcev. Tistim, ki gredo na dopust, priznajo regres. Člani delovne skupnosti prejmejo po 20 din regresa na dan, otroci do 5 let starosti 13 din, otroci od 5 do 10 let starosti in nezaposleni družinski člani pa po 17 din. In še prispevek za dopust, K-15; zaposleni ga prejmejo 140 dinarjev, nezaposleni zakonci in otroci nad 10 let starosti 90 din, otroci do 10 let starosti pa 40 dinarjev.

Da bi resnično šlo kar največ članov delovnega kolektiva na dopust, so Velenjčani sprejeli še nekaj drugih odločitev. Med drugim je mogoče stroške letovanja poravnati tudi v 5 obrokih, s tem, da prvi obrok plačajo maja, zadnjega pa septembra.

Podobno kot prejšnja leta bodo tudi letos poslali okrog 40 upokojencev Rudnika lignita Velenje brezplačno na počitnice na morje. Gre za tiste člane delovne skupnosti, ki bodo šli v pokoj v času od 3. 7. 1971 do 3. 7. 1972. V Fiesi bodo preživeli 10 dni.

Osnovna organizacija sindikata Rudnika lignita Velenje pa je letos privkrala sklenila, da bo poslala na brezplačno letovanje 10 družin članov delovne skupnosti, ki imajo veliko članov in kjer so osebni dohodki nizki.

(vs)

Izšla je nova knjižica!

Natisnjena je, in to kar v 10.000 izvodih, nova knjižica knjižnice Zveze sindikatov Slovenije „Minulo delo v samoupravnih družbenoekonomskih odnosih“, ki jo je napisal Blagoje Bošković, diplomirani ekonomist in strokovni sodelavec sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Za lažje razumevanje je knjižica opremljena s priročnim slovarčkom tujk. Namenjena je namreč vsem osnovnim organizacijam sindikata in vsem sindikalnim delavcem, saj je kljub zahtevnosti tematike napisana pregledno in razumljivo!

Člani sindikata so v razpravah o uveljavljanju ustavnih dopolnil opozarjali, da potrebujejo za svoje politično delo priročno knjižico, v kateri naj bi našli zapisana spoznanja ter hkrati širšo razlago bistva minulega dela v samoupravnih družbenoekonomskih odnosih. Le tako bo mogoče ob spodbujanju razprav o minulem delu tudi dejansko oborožiti člane sindikalnih vodstev – zlasti v osnovnih organizacijah – za tvorno sodelovanje in sindikalno članstvo spodbuditi za bolj

odločno uveljavljanje sprejetih ustavnih dopolnil. Te ugotovitve, norme in stališča pa je treba zaokrožiti v neko celoto, jih izpopolniti in poglobiti ter pri tem razrešiti teoretične in praktične dileme in nasprotja v tej dokaj raznoliki tematiki. Pri tem je treba tudi izhajati iz osnov samoupravnega razvoja ter na njem graditi rešitve, ki bodo skladne s temelji našega samoupravljanja. Minulo delo moramo obravnavati kot sestavni del gospodarskega sistema, kot del ustavnega sistema, kot del neke celote, s katero je organsko povezan.

In prav to je uspel narediti avtor knjižice „Minulo delo v samoupravnih družbenoekonomskih odnosih“ Blagoje Bošković, ki je na predlog komisije RS ZSS za samoupravljanje svoj prvotni rokopis v nekaterih poglavjih predelal, dopolnil in mu dodal nova poglavja. Zato naj ne bo osnovne organizacije sindikata, ki ne bi imela vsaj nekaj izvodov te knjižice, in naj ne bo občinske organizacije Zveze sindikatov, ki knjižice ne bi naročila za potrebe osnovnih orga-

nizacij svojega območja ter za člane svojega sveta in svoje strokovne sodelavce!

Cena knjižice je 6,00 dinarjev, naročite jo lahko na naslov: informativna služba RS ZSS, Ljubljana, Dalmatinova 4.

D. R.

OD TOD IN TAM

ZASAVJE

V večjih zasavskih podjetjih so pred leti uvedli posebno pomoč zdravstveno prizadetim članom kolektiva. Samoupravni organi vsako leto v te namene izločijo nekaj denarja iz ostanka dohodka. Anketa, ki so jo pred kratkim naredili med zasavskimi rudarji o tem, da bi zvedeli, kaj mislijo o takšni pomoči, je pokazala, da delavci cenijo prizadevanje kolektivov za takšno zdravljeno in da tudi razumejo, da zaradi pomanjkanja denarja ni mogoče ustreči vsem upravičencem naenkrat. Je že tako, da je potrebnega več kot sredstev in zato v zasavskih rudnikih računajo, da bo letos k njihovim sredstvom za te namene priskrbljena nekaj še skupnost zdravstvenega varstva delavcev.

-m-

ževanja dela in sredstev družbene reprodukcije.

Ustavna norma, da delavci v TOZD neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, terja, da se nadaljuje proces podružbljanja zakonskih določil s tega področja. Pomemben korak v tej smeri je sprejem TZDR, ki je številna vprašanja prepustil samoupravnemu urejanju v splošnih aktih delovnih organizacij. Poseben poudarek na neprednosti urejanja delovnih razmerij kaže na nadaljevanje tega procesa, na zakonsko urejanje le najnujnejših sistemskih okvirov, na uveljavitev družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov tudi na tem področju in na razširitev vsebine urejanja delovnih razmerij v samoupravnih splošnih aktih organizacij združenega dela.

Pravica urejati medsebojna delovna razmerja bo ob obravnavanih ustavnih določilih dobila nove vsebinske dimenzije:

- normativno urejanje delovnih razmerij v TOZD z avtonomnimi splošnimi akti delavcev te organizacije, ter odločanje in urejanje posameznih zadev s tega področja, upoštevaje pri tem načelo neprednosti in enakopravnosti;

- normativno urejanje medsebojnih delovnih razmerij v DO s samoupravnim sporazumom o združevanju TOZD ali z drugim skupnim samoupravnim splošnim aktom, z namenom poenotiti obseg pravic in dolžnosti ob istih materialnih osnovah za delavce v vseh TOZD, ki se združujejo v širšo organizacijo;

- dajanje pobude, sooblikovanje in sprejemanje družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov za urejanje zadev s področja delovnih razmerij, ki zadevajo interes vseh ali posameznega področja združenega dela.

Pravica urejati medsebojna delovna razmerja je torej ena temeljnih pravic, brez katere si ni mogoče zamisliti celovitosti samoupravnega položaja delavca v združenem delu.

P. TOŠ

25. OBLETNICA JAVNEGA ZOBOZDRAVSTVA V KRANJU

Še preveč čakanja

Kranjski zdravstveni delavci so pred dnevi praznovali 25. obletnico javnega zobozdravstva v občini. Ob tem je vredno naglasiti, da je zobozdravstvena služba v kranjski občini tako po opremljenosti kot po strokovnih kadrih med najbolje urejenimi v Sloveniji. Za okoli 50 tisoč prebivalcev imajo 25 zobnih zdravnikov, ki delajo v 19 ordinacijah v sklopu kranjskega zdravstvenega

doma v zdravstvenih postajah, solah in tovarnah. Za kranjsko zobozdravstveno službo je značilno, da ima med službami svoje vrste najbolje opremljen oddelek za zobotehnična dela.

Uspeli načrtnega dela delavcev v javnem zobozdravstvu se nazorno kažejo v statističnih podatkih. Pred 15 leti so zobni terapevti izpulili prav toliko zob, kot so jih plombi-

rali, sedaj pa jih plombirajo kar petkrat več, kot jih izpulijo.

V Kranju pa z zobozdravstveno službo še niso zadovoljni ne občani niti zobozdravstveni delavci sami. Potrebe so še vedno večje kot zmogljivosti in tako je potrebno čakati na popravilo zob več mesecev. Zavoljo tega nameravajo v zobozdravstveni ambulanti v Kranju v kratkem urediti še več novih zobnih ordinacij. M. S.

Pravica urejati medsebojna razmerja pri delu

Pravica delavcev v združenem delu, da v svoji TOZD neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, sodi v okvir tistih pravic, ki so osebno neodtujljive in ustavno posebej zagotovljene vsakemu delavcu.

Urejanje medsebojnih razmerij pri delu kot osebna, na delu utemeljena pravica delavca v združenem delu, predstavlja po svoji vsebini celovitost in zaokroženost delavčevega družbeno-ekonomskega položaja. Delavčev položaj temelji na samoupravljanju, kot na neodtujljivi podlagi tega položaja.

Ze ob sprejetju TZDR (leta 1965) smo v teoriji in praksi ovrgli prisotno pojmovanje o dveh različnih položajih delavca v združenem delu: ločevanje delovno-pravnega položaja in samoupravnega položaja. Omenjena praksa delitve delavčevega položaja se je tudi kasneje večkrat pojavljala kot teza z birokratskimi ali tehnoratskimi ambicijami posameznikov v delovnih organizacijah. Dualizem delavčevega položaja je v nasprotju s pravico in dolžnostjo, da dela in upravlja zadeve in sredstva družbene reprodukcije gospodarno, da bo dosežen največji učinek za organizacijo in družbeno skupnost. Toda prav ta dualizem delavčevega položaja je bil v

pretekli praksi velikokrat prisoten. V številnih delovnih organizacijah je bil delavčev samoupravni položaj praktično omejen na delovno-pravno razmerje (razvitejšo mezdno razmerje), saj so si pravico in dolžnost gospodarjenja z njegovimi rezultati dela, kot s sredstvi družbene reprodukcije, samovoljno prisvojili subjekti v organiziranih izven delavčevega samoupravnega vpliva. V tem dejstvu je temeljni razlog za sprejete obravnavane ustavnih sprememb.

9. člen ustave SFRJ opredeljuje urejanje medsebojnih delovnih razmerij kot samoupravno pravico in dolžnost delovnih ljudi. Urejanje teh razmerij, ki jih člani delovne skupnosti TOZD vzpostavljajo med seboj pri delu, pomeni torej tudi uresničevanje samoupravljanja. Podlaga za uresničevanje samoupravljanja pa je osebno delo vsakega delavca v združenem delu.

Delavci v TOZD urejajo medsebojna razmerja pri delu. To ustavno določilo opredeljuje delovno skupnost, v kateri se vzpostavljajo medsebojna delovna razmerja. Delovna razmerja se torej ne vzpostavljajo več v delovni skupnosti delovne organizacije, marveč v delovni skupnosti TOZD, v temeljni samoupravni organizaciji, ki se združuje kot celota v delovno organizacijo ali v druge oblike zdru-

JE KAZEN RES LAHKO GLAVNA SPODBUDA?

Razgovor z Ludvikom Zajcem, predsednikom izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti o problemu ponavljanja v osnovni šoli in o šolnici, ki jo odrasli plačujejo za svoje dopolnilno osnovno izobraževanje

UREDNIŠTVO: *Potem ko je javnost zvedela, da je izvršni odbor Izobraževalne skupnosti Slovenije sklenil predlagati Skupščini SRS, da spremeni Zakon o osnovni šoli in odpravi ponavljanje razredov v osnovni šoli, so se pojavili v javnosti že glasovi proti temu predlogu in proti predlagatelju. Opraviti imamo predvsem s prepričanjem, da je ponavljanje, pa tudi sicer velik generacijski osip v osnovni šoli zgolj posledica ne dovolj razvitih materialnih pogojev otrok, šol in šolnikov. V sindikatih se zadnje čase srečujemo z drugačnim prepričanjem: naša osnovna šola, ki naj bi bila temeljna izobraževalna stopnja, se vse bolj spreminja v močno selektivno šolo, ki deluje po načelu: pohvalo pridnemu in nadarjenemu, grajo in kazni tistemu, ki se slabše ali teže uči. Je kazen res lahko glavna spodbuda na tej stopnji šolanja? Ponavljanje namreč je kazna.*

„V ZAKONU ŽE PIŠE, DA OSNOVNA ŠOLA NI SELEKTIVNA...“

LUDVIK ZAJC: Gre res za pobudo, da se delno spremeni Zakon o osnovni šoli. Toda res je tudi, da ne izvajamo niti sedanjega zakona o osnovni šoli. Ta namreč vsebuje jasna določila, ki opredeljujejo osnovno šolo kot obvezno, splošnoizobraževalno in neselektivno šolo. Obvezna je res, splošnoizobraževalna tudi, čeravno je še obremenjena z množico fotografije, ki v veliki meri ne sodi v splošno izobrazbo. Tretje določilo, da osnovna šola ni selektivna, pa sploh ni uresničeno. Osnovna šola je potem, ko se je združila z nižjo gimnazijo, sicer res manj selektivna kot je bila poprej nižja gimnazija. Je pa še vedno selektivna, to pa seveda ne bi smela biti. Dalje, imamo določilo o ocenjevanju učencev, ki pravi, da je treba pri ocenjevanju napredovanja učencev upoštevati znanje, pa tudi objektivne in subjektivne možnosti za napredovanje. V naši osnovni šoli pa se ocenjuje pretežno znanje, to pa je samo eden izmed elementov, ki jih zakon navaja za ocenjevanje.

V sedanjem Zakonu o osnovni šoli pa naj bi spremenili določila o ponavljanju razredov, ki so v nasprotju z osnovnimi določili istega zakona, namreč o neselektivnosti osnovne šole. Jasno nam je, da bo zoper to naše stališče veliko pripomb. Nemara je res, da noben ukrep ne prinese samo pozitivnih posledic. Mislimo pa, da ponav-

ljanju ni kriv predvsem materialni položaj šolstva, se pravi otrok, šol in šolnikov. Vedno namreč lahko postavimo v družbi višje zahteve po znanju, kot jih objektivno lahko uresničimo. Lahko ob boljšem materialnem položaju zopet postavimo previsoke zahteve po znanju. Tako lahko ostanemo večno v istem razkoraku med možnostmi in zahtevami. Ker pa izvršni odbor meni, da je od boljših materialnih pogojev otrok, šol in šolnikov res odvisna boljša vzgoja in višje znanje, se tudi zavzema za izboljšanje materialnih pogojev šolanja, za izboljšanje kadrovske situacije v šolstvu, za nenehno napredovanje učiteljev.

Vendar pa se po mnenju izvršnega odbora raven znanja v osnovni šoli ne sme izražati s ponavljanjem razredov. Znanje sicer lahko merimo z obstoječim sistemom ocen. Naj se ve, da se tisti, ki je ocenjen z najnižjimi ocenami, ne more poklicno usmeriti kamorkoli, marveč le tja, kjer bo s svojim skromnim znanjem vendarle lahko uspeval.

Že več let izvršni odbor opozarja, da je treba otroka v izobraževalnem procesu tako vzgajati in izobraževati, da bo pravilno motiviran in stimuliran za delo, to pa je možno, če postavimo pred njega take naloge, ki mu bodo dosegljive. Danes, ko permanentno izobraževanje postaja vse bolj nuja za uspešno delo vsakogar, pa so posledice naravnost katastrofalne, če otrok že v osnovni šoli doživlja samo neuspehe.

„TO, DA OCENO UPORABLJAMO KOT KAZEN, SO ZA DRUŽBO STRAŠNE POSLEDICE...“

Vemo, da bodo nastali opori do našega predloga, da se ponavljanje odpravi, ker naši šolniki za tak način dela, o kakršnem sem prej govoril, še niso usposobljeni. En del šolnikov namreč še vedno uporablja ocene za to, da bi discipliniral učence in njihove starše. Mislim, da če kdo ne zna drugače vzdrževati reda v šoli, naj šolo raje zapusti. To, da oceno uporabljajo kot kazni, ima za družbo strašne posledice. Poglejte, kaj to pomeni! Dečki so po navadi manj ubogljivi in med dečki imamo slabše učne uspehe kot med deklicami. Konkretna posledica tega pa je, da že imamo opraviti z feminizacijo srednjih šol, zlasti gimnazij, dekleta pa se pretežno usmerjajo na humanistične vede. Kam to pelje, če bo ta deficit stalno naraščal. Ta problem pa je že prisoten v našem nacionalnem prostoru.

„IZBRAŽEVALNI SISTEM JE PREDVSEM STVAR DRUŽBENO-POLITIČNE ODLOČITVE...“

Vem, da bo ugovor tudi to, da izvršni odbor ni strokovno pristojen organ za takšno odločitev. Zastavlja pa se vprašanje: ali ni izobraževalni sistem predvsem stvar družbeno-politične odločitve? Menim, da je tako. Strokovne in znanstvene institucije pa so dolžne, da najdejo take strokovne rešitve, s katerimi bomo odpravljali čim več negativnih posledic. Ko smo sprejeli v izvršnem odboru predlog za odpravo ponavljanja, smo pričakovali nadaljnjo debato o tem, kako bodo strokovne institucije reševale tiste negativne posledice, ki bi jih ta ukrep tudi lahko povzročil. Tudi mi smo tehtali pozitivne in negativne posledice, pa smo ugotovili, da je več pozitivnih. In strokovnim institucijam ni treba odkrivati Amerike. V svetu že poznamo šole brez ponavljanja.

Že pred petnajstimi leti je bilo ugotovljeno, da je sedanji sistem ocenjevanja treba zamenjati z opisnim ocenjevanjem. Toda, ko so delali eksperimente s takim ocenjevanjem, so ugotovili, da šolniki še niso usposobljeni za tako ocenjevanje. A kaj je bilo odtlej v petnajstih letih narejenega? So danes usposobljeni, bodo čez petdeset let?

„BREZPLAČNO ŠOLANJE ODRASLIH V OSNOVNI ŠOLI JE PREDVSEM MORALNO VPRAŠANJE DRUŽBE IN ŠOLE...“

UREDNIŠTVO: *Velik finalni osip v osnovni šoli, ki vsako leto znova povečuje v Sloveniji*

armado zaposlenih brez dokončane osnovne izobrazbe, nas je pripeljal že do številke 190.000, ki je prav škandalozna. Nasproti tej množici je tistih ca. 3.000, ki se letno šolajo v oddelkih osnovne šole za odrasle, res kaplja v morje.

Tudi v tem primeru imamo očitno opravka s prakso, da je kazen edina spodbuda. Dejstvo je namreč, da odrasli, ki se odločijo za dopolnilno osnovno izobraževanje, še vedno morajo prispevati iz svojega žepa dve tretjini k skupni šolnini za to šolanje. Uredništvo Delavske enotnosti je zato dalo pobudo Ustavnemu sodišču naše republike, da razsodi o ustavnosti šolnine na tej stopnji šolanja. Prepričani smo, da bi te stroške morali kriti iz različnih, vendarle družbenih materialnih virov.

LUDVIK ZAJC: V tej situaciji, o kateri sem govoril pri prvem vprašanju, ko niti družba še ni zagotovila takih pogojev, da bi znanje v osnovni šoli lahko bilo na visoki ravni in ko šolstvo ni uresničilo načela o neselektivnosti osnovne šole, mislim, da bi bilo prav, da se dopolnilno osnovno izobraževanje odraslih financira iz različnih družbenih materialnih virov. To zame ni toliko pravno-ustavno vprašanje, bolj je to moralno vprašanje družbe in šole. Čeprav je tudi res, da so posamezniki imeli vse možnosti

uspešno končati osemletko, pa je niso. A vendarle, če kasneje spoznajo, da brez osnovne izobrazbe ne morejo napredovati, toliko bolje zanje in za družbo in zakaj jim tega ne bi omogočili.

● POMEMBNE NOVOSTI NA PODROČJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V TRBOVLJAH

Obeti za enoizmen-ski pouk

● Posebna komisija občinske skupščine je pripravila predlog za reorganizacijo mreže osnovnih šol ● Po novem naj bi imeli v središču eno samo osemletko ● V novi, največji šoli, ki jo bodo odprli še to jesen in v kateri bo trideset velikih učilnic, bodo imeli samo predmetni pouk, na vseh dosedanjih šolah pa pouk samo za učence nižjih razredov osnovnih šol ● Na vseh šolah naj bi uvedli pouk samo v eni izmeni

Reorganizacijo mreže osnovnih šol v Trbovljah bo pogojila dograditev nove, velike osemletke na Leninovem trgu. Predlog o tem je naletel na velik odmev, saj bi v trboveljski občini tako med prvimi na širšem zavesnem območju lahko začeli uvajati enoizmen-ski pouk za vse učence in dijake osnovne šole, imeli bi bistveno več možnosti izboljšati vsebino vzgoje in izobraževanja. V eni šoli bi se odvijal celoten predmetni pouk, na vseh drugih pa razredni pouk, to pa pomeni poenotenje vzgojno-izobraževalnega procesa za vse šolobvezne otroke v središču revirjev.

Poenotenje pouka pa ima še vrsto drugih prednosti. Vsekakor bi laže in učinkoviteje organizirali dopolnilni pouk za učence, ki poleg tega bi imeli v dodatni pouk in poučevanje za nadarjene otroke. Tožega bi lahko povečali število oddelkov za podaljšano bivanje otrok v šoli v skladu z materialnimi možnostmi in potrebami. Ne bo odveč, če pomenimo, da se z reorganizacijo osnovnega šolstva odpirajo tudi možnosti za postopno uvajanje in realizacijo strnjene 42-urnega delovnega tedna za vse učno osebo. Na osemletki za predmetni pouk bodo zaposleni strokovnjaki posameznih predmetnih področij, ki bodo imeli na voljo naj-sodobnejše urejene kabinete in učila, kar bo seveda bistveno vplivalo na kakovostnejše izvajanje učnega programa v višjih razredih in na zmanjšanje osipa.

Koncentracija učnih moči predmetnega pouka bi omogočila bolj racionalno razporeditev učnih ur, opremljanje z učili in učnimi pripomočki bo nedvomno enostavnejše.

Skupščina temeljne izobraževalne skupnosti v Trbovljah je predlog o reorganizaciji mreže osnovnih šol ugodno ocenila. Sodi, da se z njegovim izvajanjem dejansko bistveno izboljšujejo pogoji in kvaliteta vzgoje in izobraževanja vseh otrok in da se bo zmanjšalo število otrok, ki ne bodo dokončali popolne osnovne šole. Seveda ostanejo še nekatera odprta vprašanja. Kako bo na primer organizirala pouk glasbena šola? Ta pouk učence dopoldan in popoldan, zdaj bodo te možnosti odpadle, ker bo mogoče pouk organizirati samo popoldan, vsaj za dijake višjih razredov osemletke, znano pa je, da glasbena šola nima dovolj prostorov in še ti so pretesni. Preurediti bo treba tudi zdravstveno varstvo šolarjev, ki so doslej obiskovali ambulante dopoldan in popoldan, zdaj pa jih bodo morali samo popoldan. Treba bo dobiti tudi več učnih moči, kajti nobenega dvoma ni, da bodo tudi poslej po reorganizaciji učitelji odsotni bodisi zaradi bolezni, študijskega dopusta, izpitov in podobno. Ne glede na vsa ta odprta vprašanja, pa ni nobenega dvoma, da se trboveljskim šolarjem obetajo pomembne novosti, ki bodo zagotovo vplivale na izboljšanje njihovega pouka.

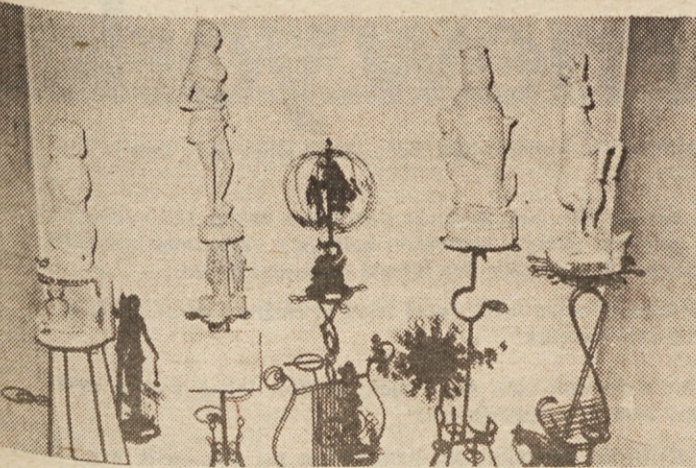
-m-

Jubilej godbenikov

Pihalni orkester iz Slovenjega Gradca slavi te dni 25. obletnico obstoja. Pred četrto stoletja so prvi prijeli za instrumente delavci iz Tovarne meril Slovenj Gradec in do nedavnega je bila to tudi godba na pihala Tovarne meril. Iz leta v leto so godbeniki napredovali in posebno razveseljivo je, da je med njimi večina delavcev in da si je večina pridobila potrebno glasbeno izobrazbo.

Na slavnostnem koncertu, katerega pokrovitelj je občinski sindikalni svet, je predstavnik ZKPOS izročil 24 slovenj-gradskim godbenikom zlate, srebrne in bronaste Gallusove značke.

-an-

Lanski uspeh razstave likovnih del delavcev ključavnice iz podjetja „LMKO“ je prebudil občinsko zvezo kulturno prosvetnih organizacij, da je predlagala naj organizirajo letno drugo razstavo pod njenim pokroviteljstvom. Kolektiv „LMKO“ je to ponudbo z veseljem sprejel. Zadnje dni maja se je štirim lanskim delavcem pridružil še peti, Jože Merzljak. Za razliko od ostalih štirih, ki so slikarji amaterji, Jože Merzljak oblikuje les in kovino. Domiselno je upodobil naše in svetovne gospodarske in življenjske probleme in z njimi povezane politične osebnosti. Razstavo bodo ob koncu šolskega leta prenesli za nekaj časa v osnovno šolo Staneta Pečarja in jo vključili v šolsko razstavo, potlej pa bodo jeseni obiskali še nekaj delovnih organizacij v občini.

S. K.

● TRBOVLJE

Ni naključje, da je Foto-kino zveza Slovenije zaupala organizacijo IX. festivala amaterskega filma Društvu ljudske tehnike v trboveljski Strojni tovarni. To društvo nedvomno sodi med najbolj delavne daleč naokrog, te dni pa praznuje tudi 20-letnico svojega delovanja.

Posebna strokovna žirija je za festival dobila kar 47 filmov iz 43 klubov, foto sekcij, posameznikov in celo šolskih filmskih krožkov. Morala je skrbno izbirati, saj je bila večina poslanih filmov zanimiva po tematiki in tehnični izdelavi. Na festivalu so prikazali 17 izbranih filmskih stvaritev amaterjev. Žirija je podelila vrsto zlatih, srebrnih in bronastih medalj.

Posvetovanje filmskih amaterjev, ki je bilo ob tej priložnosti, je pokazalo, da na Slovenskem raste zanimanje za to zvrst ustvarjanja in da bi kazalo širše podpreti vse klube pa tudi krožke na naših šolah, ki jih imamo vse več. Društvo ljudske tehnike trboveljske Strojne tovarne pa zasluži vso pohvalo za uspešno organizacijo festivala.

-m-

Ali radi berete?

Res za branje ni veliko časa, toda knjigo ali dve pa le vsak rad prebere na leto. Vsaj tako sodimo o naših bralcih, ki so lani naročili 20.000 izvodov povesti CIGANKA!

Vabimo vas, da naročite naslednje naše knjige:

1. PESEM NJENIH ZVONOV - 18 din
2. KDO JE IZDAJALEC? - 14 din
3. SKRIVAČ, I. del - 17 din
4. NA STRANSKEM TIRU - 20 din
5. CIGANKA, ponatis - 13 din
6. PAPIGE - 15 din
7. MESO NA ŽARU - 8 din
8. KMEČKA KNJIŽNA ZBIRKA 1972 - 50 din

Izpolnite naročilnico in jo pošljite na naslov:
ČZP »KMEČKI GLAS«, 61000 Ljubljana,
Miklošičeva 4,
p. p. 47

Izrežite in nalepite na dopisnico!
NAROČAM NASLEDNJE KNJIGE:
(ustrezno številko zaokrožite)

1. Pesem njenih zvonov	5. Ciganka (ponatis)
2. Kdo je izdajalec?	6. Papige
3. Skrivač, I. del	7. Meso na žaru
4. Na stranskem tiru	8. Kmečka knjižna zbirka 1972

Ime in priimek

Točen naslov

Pošta

Podpis

(IZPOLNITE ČITLJIVO!)

ZAČETEK POSKUSNEGA OBRATOVANJA
V TRBOVELJSKI CEMENTARNI

Pri kraju še ena velika skrb

Za kolektiv trboveljske cementarne pomeni nova velika 1.000-tonska peč, ki je zgrajena, in rekonstrukcija ter modernizacija nekaterih drugih naprav nadvse pomembno pridobitev. Še letos naj bi pridobili okoli 400.000 ton, prihodnje leto pa že 580.000 ton cementa. Doslej je odpadlo na enega zaposlenega v podjetju okoli 450 ton cementa na leto, odslej pa skoraj 1.500 ton. Storitnost bo torej večja za več kot dvakrat, s tem pa se ta kolektiv uvršča med tista cementaršiska podjetja v zahodni Evropi, ki dosegajo največjo produktivnost.

Nova peč bo poskusno obratovala do 4. julija. Medtem bodo končali še nekatera druga

vacij ter podražitev storitev in opreme kar za 70 % višja, kot so predvidevali ob začetku del. Ne bo odveč omeniti, da so podražitve opreme in naprav povzročale kolektivu velike in skoraj nepremagljive težave, saj je moral nekajkrat zaprositi za dodatna posojila in kredite, odpovedati pa se je moral tudi vsa kršnemu povečanju osebnih dohodkov, da je zbral lastna sredstva za modernizacijo.

Poskusno obratovanje bo trajalo mesec dni, nato pa bo stekla redna proizvodnja, ki bo omogočala boljšo preskrbo naše gradbene industrije s cementom.

-m-

NA ROB TEŽAVAM, S KATERIMI SE SREČUJEJO KOVINSKI OBRATI GRADISA V LJUBLJANI

Rešitev v skupnem dogovoru

Nered na področju delitve dela pri proizvajalcih gradbene mehanizacije

Kovinski obrati Gradisa v Ljubljani, ki so že pred več leti prerastli iz remonte delavnice v pravo tovarno, proizvajajo zdaj šestnajst različnih strojev, ki so jedro gradbene mehanizacije.

Lani je 295-članski kolektiv ustvaril blizu 30 milijonov dinarjev bruto realizacije, medtem ko si je za leto 1972 zadal nalogo, da jo bo povečal za dobrih 10 odstotkov. Nedvomno je to dokaj smelo načrtovanje, saj dobro vemo, kako je z večjimi investicijami in da je danes gradbeništvo v najbolj nezavidljivem položaju.

Na vprašanje, zakaj se je poslovna enota Gradisa pravzaprav specializirala na proizvodnjo gradbene mehanizacije, odgovarja JOŽKO REPŠE, direktor Kovinskih obratov Gradisa v Ljubljani, takole:

„Dejstvo je, da domače tržišče ni bilo nikoli doslej dovolj dobro založeno z osnovno gradbeno mehanizacijo. Zato smo stroje kupovali v tujini, seveda za dragocene devize. In ker razvoju gradbene dejavnosti niso sledila tudi specializirana podjetja za proizvodnjo gradbene mehanizacije, je bilo nujno treba nekaj ukreniti prav pri gradbenih podjetjih. Skratka – potrebe so nas prisilile v to, da smo se pričeli ukvarjati s konstrukcijo in proizvodnjo strojev, brez katerih si danes ne moremo predstavljati sodobnih gradbenih podjetij. Veliko smo žrtvovali za to, kar imamo danes. Veliko časa in veliko denarja. Razumljivo smo morali tudi ljudi usposobiti za novo dejavnost...“

Kovinski obrati so iz leta v leto širili svoj proizvodni pro-

gram, ob tem pa so nenehno skrbeli za dvig kvalitete svojih izdelkov.

Ostala gradbena podjetja so kmalu zvedela za Gradisove stroje, ki jih na domačem trgu ni bilo moč dobiti v zadostni količini niti v primerni kvaliteti. Povpraševanje je naraščalo, zato se je kolektiv odločil, da bo v svojih kovinskih obratih proizvajal mehanizacijo tudi za ostala gradbena podjetja v Jugoslaviji.

„O težavah in problemih, s katerimi se srečuje danes kolektiv Kovinskih obratov, pripoveduje direktor Repše takole:

„Pogoji za proizvodnjo gradbene mehanizacije so se z leti močno spremenili. Po vsej Jugoslaviji so se začela pojavljati konkurenčna podjetja, med njimi tudi specializirana podjetja

za izdelavo gradbene mehanizacije. Zaradi tega smo se tudi odločili za sodelovanje na spomladanskem in jesenskem velesejmu v Zagrebu in za nastope na mednarodnem sejmu gradbeništva v Beogradu. V to nas je prisilila vse hujša konkurenca. Sodelovanje na sejmih nas je opozorilo na to, da morajo svoj proizvodni program nenehno dopolnjevati z novimi stroji, da se moramo povezati s proizvajalci betonarn in jim ponuditi svojo opremo in seveda po možnosti prodreti tudi na zunanji trg. Nadalje smo spoznali, da bodo podjetja vse bolj kupovala mehanizacijo pri proizvajalcih, ki nudijo najugodnejše plačilne pogoje. To z drugimi besedami pomeni, da bomo potrebovali v prihodnje še več obratnih sredstev...“

Kljub uspehom, ki so jih dosegli Kovinski obrati Gradisa v letih svojega obstoja, danes kolektivu ni najbolj rožnato. Vzrok je vse hujša konkurenca oziroma velik nered na področju delitve dela, ki osiromašuje vlozene napore prav vseh proizvajalcev gradbene mehanizacije, ki jih je v Jugoslaviji eno z drugim baje že blizu štiri-

deset! „Moja želja in seveda želja celotnega kolektiva je, da bi se za začetek vsaj v okviru Slovenije, če se že ne moremo v okviru širše domovine, natančno dogovorili, kaj bo kdo proizvajal. To bi bilo v korist vseh, saj bi bilo dela še vedno dovolj za vse, učinek pa bi bil precej večji od sedanjega. V nedogled se drug pred drugim ne bomo mogli skrivati. Odkrito bomo morali položiti svoje karte na mizo in se pametno dogovoriti. Le na tak način, le v primeru tesnega medsebojnega sodelovanja, bomo povzročali drug drugemu kar najmanjšo škodo. Prepričan pa sem, da mora priti iniciativa za rešitev tega vprašanja nekje od „zgoraj“. Morda z Gospodarske zbornice Slovenije...“ je zaključil razgovor direktor Kovinskih obratov Gradisa v Ljubljani Jožko Repše.

A. ULAGA

RECEPT ZA LIKVIDNOST

Pravilo LTH Škofja Loka: poslovati z denarjem, ki je na voljo

Osnovna značilnost gospodarjenja Loških tovarn hladilnikov ob splošnih prizadevanjih za stabilizacijo je, da poslušajo le v okviru sredstev, ki jih imajo na voljo. Lani je podjetje z lastnim denarjem zgradilo novo dvorano za hladilno tehniko v vrednosti 25 milijonov dinarjev.

in kljub temu uspešno obdržalo svojo plačilno sposobnost. Vendar v LTH naglašajo, da gre pri tem za plačilno sposobnost za tekoče poslovanje, odrekati pa se morajo večjim dolgoročnejšim naložbam. Kupci jim dolgujejo 70 milijonov dinarjev, kar je tretjina njihovega skupnega

letnega dohodka, sami pa svoje obveznosti še vedno poravnajo praktično sproti.

Podjetje krije z dolgoročnimi viri že 70 odstotkov svojih potreb po obratnih sredstvih, kar naj bi jugoslovansko gospodarstvo na splošno doseglo do leta 1975.

Drugo področje prizadevanj LTH velja zmanjševanju stroškov. Mimo naraščanja cen in raznih obveznosti se njihov delež v enoti proizvoda povečuje tudi zaradi tega, ker podjetje ne more zadovoljivo povečevati svoje proizvodnje. Zaradi zamrznjenih cen kljub temu, da imajo denar za plačilo, ne morejo dobiti dovolj materialov, ali pa so ti slabše kvalitete. V 4 mesecih so tako zaostali za načrti za 20 dni, njihova akumulacija pa se je znižala za 40 odstotkov. Da bi obdržali primerno akumulativnost svoje organizacije, so se v podjetju obvezali, da bodo zmanjšali ne-

posredne stroške v proizvodnji za 3 odstotke. Gre za prihranke, ki jih omogočajo boljše izkoriščanje materialov, konstrukcijske spremembe pri izdelkih in podobno. Triodstotno znižanje neposrednih stroškov pomeni v tej organizaciji kar 3 milijone dinarjev. Ker so si podobne naloge v podjetju že večkrat zastavili in jih tudi uspešno izpolnili, verjetno tudi tokrat ne bo ostalo brez rezultatov.

S tem v zvezi imajo v podjetju izključno prednost tiste naložbe, ki zmanjšujejo stroške proizvodnje, pred tistimi, ki proizvodnjo povečujejo. Izjema velja le za investicije v opremo za proizvodnjo za izvoz, ki mu v LTH posvečajo veliko pozornost. Letos ga povečujejo za polovico, da dosega mesečno vrednost 300 tisoč dolarjev. S tem si predvsem želijo pridobiti devize za modernizacijo in pripraviti pogoje za prodajo večje proizvodnje v naslednjih letih.

M. S.

dela, predvsem usposobili mlin za surovine in nekatere druge naprave. Graditev nove peči ter modernizacija in vsa druga dela so bila končana v tridesetih mesecih. To je sicer pol leta dlje, kot so predvidevali v podjetju, vendar se podaljšanju gradnje ni bilo mogoče izogniti, ker se dobavitelji domače opreme niso držali rokov.

V cementarni so vgradili v nove naprave in obrate kar okoli 6 tisoč ton razne opreme. Od tega je 2.800 ton uvožene, vse drugo pa je delo domačih proizvajalcev. Strojne tovarne, Lito-stroja, Metalne in drugih. Investicijska vrednost vseh del in opreme presega 230 milijonov dinarjev in je zaradi dveh deval-

Nova tovarna strešne opeke

V Otiškem vrhu pri Dravogradu ima dravograjsko Gradbeno podjetje veliko gramoznico. Dravograjski gradbinci so iz Otiškega vrha prodajali prani pesek, betonske izdelke, cevi in votlake. Vendar pa so že nekaj časa razmišljali, kako bi to veliko naravno bogastvo boljše izkoristili. Naposled so se odločili za gradnjo tovarne za proizvodnjo betonske strešne opeke. Izdelovali jo bodo po sistemu „Wierer“.

Nova tovarna bo začela obratovati sredi julija. V eni izmeni bodo v novi tovarni zaposlovali 14 delavcev, ki bodo v eni minuti izdelali 70 betonskih strešnih opek. Na leto bodo tako v dveh izmenah izdelali 20 milijonov betonskih strešnih opek.

V Gradbenem podjetju Dravograd poudarjajo ob tem, da bo predstavljala postavitve nove tovarne za proizvodnjo betonske strešne opeke le prvo fazo večjega izkoriščanja oziroma razvoja gramoznice v Otiškem vrhu.

(ek)

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsak dan iz Londona, Frankfurt, Rima, Pariza, Amsterdama in Bruslja.

Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747 – bilo jih je več kot dva milijona – so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 12 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

Rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zago-

ramo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojaki iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavimo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali neposredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (011) 411-484

Pan Am
letalska družba
z največjimi izkušnjami
na svetu

VI. farmacevtiada-Skopje 72

Z zračnim velikanom DC8, ki lahko ponese kar 183 potnikov, smo bili v dobri urici iz Ljubljane v Skopju. Skupno z ekipo KRKE iz Novega mesta smo se dogovorili za charterski polet, ki je predvsem mnogo krajši in manj naporen od prevoza z vlakom. Mnogo tekmovalcev se je prvič peljalo z avionom, skoraj vsi pa smo leteli prvič z DC-8.

Leteli smo kasno zvečer nad morjem luči in skoraj med zvezdami. Vida ni mogla verjeti, da smo 9000 metrov visoko. „Ko pa so zvezde tako majhne, za tako višino bi morale biti večje...“ je utemeljila svojo trditve. Mnogi so vso pot nekam molče zrl predse, celo mala južina jim ni teknila. Šele v Skopju, na trdnih tleh so priznali, da jih je bilo v zraku pošteno strah.

Z Janezom — vodjo odprave, sva si oddahnili. Upala sva, da je konec večnega tekanja sem ter tja, usklajevanja treningov, dogovarjanja s trenerji, z letalsko družbo, z vodstvom tovarne, ki ima na srečo ogromno ra-

zumevanja za športno-rekreativno dejavnost zaposlenih. V zadnjem hipu nama še nekdaj odpove — menda mu žena ni dovolila potovati v Skopje; tudi tu najdeva nadomestilo. Živčna vojna je za nama. Ali se šele pričneta?

Farmaceutske športne igre ali kratko farmacevtiada ima šestletno tradicijo. Prvič smo se srečali pred šestimi leti v Novem mestu, nato pa po vrsti v Beogradu (GALENKA), v Leskovcu (ZDRAVLJE), v Ljubljani (LEK), v Sarajevu (BOSNALJEK) in letos v Skopju (ALKALOID).

Približno 400 mladih delavcev farmacevtskih tovarn je štiri dni merilo svoje moči in sposobnosti v prijateljskem vzdušju na terenih skopskega mestnega parka. Dejal sem mladi in pri tem mislil na mladost po srcu, kajti po letih so bili zbrani „mladi“ od 18 pa tja do 50 let.

Še nekaj bi rad povedal uvodoma. Vsem udeležencem je žal, ker se farmacevtiade ne udeležuje tovara PLIVA, ki

kljub vsakoletnim vabilom abstinira to prireditve.

V sončnem vremenu je v sredo ob 9. uri dopoldne zadonel zvok fanfar in spremljal defile nastopajočih ekip. Pogled je bil zares veličasten — olimpiada v malem. V imenu pokrovitelja iger je pozdravil navzoče predsednik organizacijskega komiteja Kiril Dorovski, dipl. ph., ki nam je zaželel veselih trenutkov in športnih uspehov v fair borbah.

Doslej je bila na vseh farmacevtiadah Galenika prva — ali bo tudi letos? Nihče praktično ne ve, kako so pripravljene tekme. Ze prvi boji pa bodo pokazali, kdo je več in bolj pridno treniral.

Slovensko zastopstvo, ekipi tovarne LEK in KRKA, se je kar dobro odrezalo. V generalni urvrstitvi je bila Krka druga in LEK četrti. To je zelo velik uspeh, posebno še, če upoštevamo, da imajo tako v Galeniki kot v Zdravju profesionalnega referenta za šport in rekreacijo, da o starostni strukturi in mentaliteti in odnosu do športa niti ne govorimo.

Ženske so tekmoval v odbojki, rokometu, namiznem tenisu in streljanju. Moški smo nastopali v naštetih panogah in še v malem nogometu ter šahu. Največje presenečenje 6. farmacevtiade je vsekakor II. mesto nogometašev LEKA, za GALENIKO, saj so bila doslej prva tri mesta v tej disciplini rezervirana za neslovenske ekipe. V odbojki je prvo mesto po izenačenih in

ogorčenih borbah osvojil ALKALOID pred KRKO in LEKOM. Rokometaši LEKA so bili tretji za ZDRAVLJEM in GALENIKO. V streljanju je bil LEK prvi, drugo ZDRAVLJE in tretja KRKA. Lekovi strelci so skozi vse leto izredno pridno trenirali in je bil tako njihov trud poplačan. Vodja strelcev Maks je kar žarel od sreče. Že tako košati brki so mu še bolj silili kvišku. V namiznem tenisu je bila prva GALENIKA pred KRKO, ZDRAVLJEM in

ribnica

PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

LEKOM. Kot po navadi je bila v šahu prva GALENIKA, drugi ALKALOID in tretji šahisti KRKE.

V skupnem plasmaju moških je razvrstitev naslednja: 1. GALENIKA 34 točk, 2. LEK 28 točk, 3. KRKA 27 točk, 4. ALKALOID 26 točk, 5. ZDRAVLJE 24 točk, 6. BOSNALJEK 15 točk, 7. ZAVOD ZA FARMACIJU 7 točk, 8. HEMOFARM 3 točke.

MINGK

Aktivna komisija pri RS ZSS

Pred dnevi je bila v Domu sindikatov v Ljubljani tretja seja komisije za telesno kulturo, šport in rekreacijo pri Republiškem svetu ZSS. Člani komisije so razpravljali o osnutku zakona o telesnokulturnih skupnostih, o osnutku zakona o sredstvih za financiranje telesnokulturnih dejavnosti v SR Sloveniji in o tečajih za organizatorje rekreacije v delovnih kolektivih.

Komisija je v celoti soglašala s tem, da sta predložena zakona nujna, še posebno zakon, ki zagotavlja sredstva za nadaljni razvoj telesne kulture v naši republiki. Oba osnutka zakona pa je potrebno dopolniti in pri tem jasneje opredeliti zakonodajno vlogo občin. Tudi vloga sindikatov in sindikalnih organizacij bi morala biti jasneje opredeljena. Člani komisije so nadalje poudarili, da bi bilo potrebno o osnutku ponovno razpravljati skupno s predlagatelji, nato pa podati dokončne pripombe in dopolnila obeh zakonov.

Glede tečajev za organizatorje rekreacije pa je komisija sodila, da je potrebno popraviti učne programe tečajev in posvetiti več pozornosti praksi in manj teoriji. Na tečajih naj bi se organizatorji rekreacije temeljito seznanili tudi z akcijo TRIM. Poleg tega so člani komisije predlagali, da bi bilo potrebno organizirati poleg tečajev še dvo do tridnevne seminarje za animatorje rekreacije v delovnih kolektivih. Ti seminarji bi bili namenjeni večjemu številu kandidatov predvsem iz manjših delovnih organizacij. Bili bi lahko tudi v jesenskem ali zimskem času, organizirali pa jih naj bi po posameznih bazenih oziroma občinah.

UL

ZAKLJUČENA VII. MOTORIADA

Od 3. do 4. junija je bila pod pokroviteljstvom AUTOKAROSERIJE iz Novega Sada VII. motorjada. Na slavnostni otvoritvi v športnem centru „Sajmišče“ se je zbralo skupaj več kot 500 športnikov in ostalih udeležencev motorjade iz 10 različnih kolektivov — proizvajalcev motornih vozil, vendar pa je bil tudi letos TOMOS Koper edini slovenski predstavnik.

Pokrovitelj je organizacijo tekmovalj izpeljal zelo dobro, medtem ko je bilo veliko pripomb na propozicije tekmovalja.

ŽALEC

V počastitev dneva mladosti je mladinski aktiv TT JUTEKS iz Žalca organiziral športne igre „TEKSTILIADA“. Sodelovali so mladinci tekstilnih podjetij celjskega bazena: Metka Celje, Toper Celje, TN Polzela, TT Prebold in TT Juteks Žalec.

Ekipe so se pomerile v naslednjih športnih disciplinah: rokometu, malem nogometu, streljanju, šahu, namiznem tenisu, in kegljanju. V skupnem plasmaju je zmagala ekipa Metka iz Celja, ki je osvojila prehodni pokal in zbrala 23 točk. Sledijo ekipe Juteks Žalec z 20 točkami, TN Polzela 18 točk, Toper Celje 16 točk in TT Prebold 13 točk.

Bodočim organizatorjem želimo, da bi bile športne igre tekstilcev še bolje organizirane in da bi pritegnile čim širši krog mladine, obenem pa krepile sodelovanje športnikov med sorodnimi podjetji.

S. ZAGOŽEN

Športniki so tekmovali v kegljanju, odbojki, streljanju, namiznem tenisu, šahu, rokometu, malem nogometu in krosu na 1500 m. V skupnem plasmaju so športniki Tomosa zasedli II. mesto ter tako kljub vsemu odlično zastopali slovensko motorno industrijo. Zmagovalec letošnjih iger je bil FAMOS iz Hrasnice.

Na zadnjem sestanku organizacijskega odbora je za naslednje igre kandidiral FAMOS iz Hrasnice. To bo že VIII. srečanje športnikov delavcev motorne industrije. M. KOPRIVC

g.beltrame
TRIESTE — Corso Italia 25 — Trst

ŽENSKA KONFEKCIJA — MOŠKA KONFEKCIJA

OTROŠKA KONFEKCIJA — POROČNE OBLEKE

Največja izbira konfekcije v Trstu

JUBILEJ GORSKIH REŠEVALCEV

Že mnogo prej, predno so bile ustanovljene prve planinske organizacije, so hodili po gorah pastirji, lovci, vojaki, trgovci, razumniki, pesniki, pisatelji, botaniki in drugi. Angleži so bili prvi, ki so leta 1857 v Londonu ustanovili Alpine Club (Anglije).

Slovenci, kot izrazito alpski narod, so leta 1778 postavili ne samo rojstno letnico našega planinstva, temveč tudi svetovnega alpinizma. „Štirje srčni možje“ so 25. avgusta leta 1778 premagali strah in polnih osem let prej stopili na Triglav, predno je pripeljal Jaques Balmat Gabriela Paccarda na Streho Evrope, Mont Blanc.

Vzporedno z velikimi in pomembnimi planinsko alpinističnimi dosežki v zlati klasični dobi svetovnega alpinizma pa se je z velikimi črkami pisala tudi zgodovina planinsko alpinističnih nesreč.

Polnih 78 let prej, predno so Pi-parji ustanovili leta 1893 slovensko planinsko društvo, in 97 let predno je bila leta 1912 pri nas v Kranjski gori ustanovljena Gorska reševalna

služba, smo pri nas na Kotovem sedlu pod Jalovcem zabeležili 2. avgusta leta 1815 prvo smrtno planinsko nesrečo. Od tedaj dalje je črna senca smrti nenehno plahutala po naših gorah.

Le pet let pozneje, leta 1820, je stopil tudi Mont Blanc v zgodovino tragičnih planinsko alpinističnih nesreč. Iz tega leta je poznana nesreča pod samim vrhom Strehe Evrope pod imenom Hamel.

Z naglim razvojem množičnega planinstva in vzponom plezalnega športa in alpinizma so se vrstile in množile planinsko alpinistične nesreče pri nas in v svetu.

Pred 150 leti je strela ubila v noči od 5. na 6. julij na samem vrhu Triglava slavnega bohinjskega vodnika Antona Korošca. Trideset let pozneje, 3. marca 1852, je snežni plaz v Ratečah, izpod Ponc, uničil troje mladih življenj.

V svetovni planinsko alpinistični zgodovini je tragično odmevala še dolgo nesreča, ki se je pripetila 14. julija 1865. tik pod samim vrhom

Šport za vsakogar ali TRIM, kot ga imenujemo, je tudi v Celju našel pomembno mesto pri razvoju rekreativne dejavnosti. V tej občini ni več delovnega kolektiva, katerega delavci ne bi bili vključeni v eno izmed tekmovalj TRIM. Prijateljnost te oblike športne rekreacije kaže tudi podatek, da je iz meseca v mesec na celjskem območju vse več teh tekmovalj in čedalje več udeležencev. Prav to pa je vodilo občinski sindikalni svet in Občinsko zvezo za telesno kulturo v organizacijo TRIM tedna na celjskem območju od 19. do 25. junija.

Da popularnost TRIMA niso le besede, kaže tudi to, da bodo pri organizaciji tedna rekreacije sodelovali poleg obeh nosilcev organizacije še Atletsko društvo Kladiivar, Izletnik, Nogometna podzveza, Podzveza nogometnih sodnikov, Občinski strelski odbor, TVD Partizan Gaberje, TVD Partizan mesto, Partizan Štore, Partizan Vojnik, Železničarski košarkaški klub, nogometni klub Kladiivar, plavalni klub Neptun in rokometni klub.

Prireditve ob tednu TRIMA se bodo pričele v ponedeljek, 19. junija ob 16.30 z otvoritvijo prve trim streže v Celju. Steza, ki je dolga 1 kilometer in ima 15 različnih postaj, leži v prijetnem okolju na Gričku pri Celju. Namenu jo bodo izročili predstavniki družbenopolitičnega življenja v Celju, ki jo bodo tudi prvi preizkusili. Prireditve se bodo ta dan nadaljevale s košarkarskimi tekmami med bivšimi igralci, sodniki in simpatizerji košarke. Plavalni klub Neptun bo pričel s plavalnim tečajem za odrasle, ki bo vse do konca tedna.

TRIM TEDEN V CELJU

Torek bo namenjen streljanju, nogometu in atletiki. V nogometu bo nastopilo 22 novih ekip delovnih organizacij. Če upoštevamo, da poleg teh v sindikalnih športnih igrah sodeluje še 20 ekip, vidimo, da se ukvarja z nogometom blizu 700 članov delovnih organizacij.

V sredo se bodo Celjani pomerili v kegljanju, kolesarjenju, tekni na 600 in 1000 metrov, streljanju in rokometu. Posebej bo zanimiva rokometna tekma med ekipami Celje 1972 in Celje 1966. V ekipi Celje 66 bodo nastopili igralci, ki so rokometni klub prvič privedli v zvezno ligo, v ekipi Celje 72 pa igralci, ki branijo barve kluba v letošnji sezoni.

Četrtek bo namenjen nogometu, namiznemu tenisu, kolesarjenju, streljanju in atletiki. V nogometu se bodo pomerili starejši igralci celjskih klubov iz zlatih časov nogometa v Celju. V namiznem tenisu pa se bodo pomerili prebivalci Vojnika, Dobrne, Ljubečne, Frankolovega in Škofje vasi.

V petek se bodo najprej pomerili vaterpolisti in plavalci v celjskem plavalnem bazenu. Pozneje bodo v Vojniku, na novo urejenem rokometnem igrišču, zaigrali mali nogomet rekreativci iz Ljubečne, Frankolovega, Dobrne, Vojnika. Na spredu pa bo še kolesarjenje, streljanje, atletika.

Sobota bo znova namenjena kolesarjem, atletom, strelcem, nogometašem in trim štafeti.

Pri Mlinarjevem Janezu na Teharju se bodo najprej v trim štafeti pomerile ekipe celjskih delovnih kolektivov. Nato pa se bodo pomerile ekipe večjih delovnih kolektivov iz 10 slovenskih mest. Tako bodo zastopana mesta Jesenice, Kidričevo, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Ravne, Trbovlje, Velenje in Celje. Ekipo trim štafete bo sestavljalo 8 moških tekmovalcev oziroma 6 tekmovalk. Vsako bo moral preteči 40 metrov, vmes pa opraviti še dve trim nalogi (streljanje, plezanje, žaganje hloda, pikado, zabijanje žebila, streljanje v gol, ciljanje keglja itd.). To srečanje slovenskih kolektivov je podprlo celjsko podjetje Kovinotehna, štafeto celjskih kolektivov pa tovarna Toper. Ta dan bodo tudi v severovzhodnem delu Celja zaključili teden trima z nogometno tekmo med Ljubečno in Vojnikom.

V nedeljo bodo zaključili trim teden z izletništvom, planinarjenjem in zabavnimi igrami na Golteh in Celjski koči.

M. BRECEL

Materhorna, kjer so se smrtno ponesrečili štirje izmed sedmih zmagovalcev.

Pri nas in v svetu so morali gorski vodniki začeti resno misliti na popolno organizacijo prostovoljnih gorsko reševalnih služb. Potrebe so bile iz leta v leto večje tako v Franciji, Švici, Italiji, Avstriji in tudi drugje v alpskih deželah.

Trije navdušeni in veliki ljubitelji organiziranja množičnega planinstva, plezalnega športa in alpinizma, dr. Josip Tičar, dr. Jernej Demšar in dr. Josip Stojc so 16. junija, pred šestdesetimi leti, 1911, v Kranjski gori ustanovili našo prostovoljno gorsko reševalno službo. V to organizacijo so se vključili ob ustanovitvi najboljši trentarski in dolinski gorski vodniki.

Od tedaj dalje so naši požrtvovalni gorski reševalci z Jezerskega, Bohinjskega, Logarske doline, Koritnice, Trente, Bistrice, Trziča, Rateč in Kranjske gore opravili ogromno delo. Reševali so poleti in pozimi, ponoči in podnevi, v strupenem mrazu ledenih zim, v pripeki polet-

nega sonca. Hiteli so v gore na vsak klic na pomoč, skozi megle, snežne meteže, proti uničujočim plazovom in padajočemu kamenju. Pomagali in reševali so s stenah Jalovca, Špika, Triglava. Siroke peči, v Mrzli, Razorani, Škrlatni in Prisojni gori, pod Storžičem in Ojstrico, povsod tam, odkoder so prihali pojmajoči klici na pomoč.

K velikemu in pomembnemu delovnemu in življenjskemu jubileju naših gorskih reševalcev, zdravnikov in vodnikov lahko samo čestitamo in se jim zahvalimo za njihovo plemenito in požrtvovalno delo. V jubilejnim letu jim želimo popolnega brezdelja, preko milijon vsakoletnim ljubiteljem in obiskovalcem našega edinstvenega Jepega in veličastnega planinskega sveta pa varno hojo in prijetno bivanje v gorah. Za dosego tega pa je nujno potrebna previdnost in nikakršno podcenjevanje številnih nevarnosti gora ali presenčevanje svojega znanja, sposobnosti in opreme.

ŽURO

Tisoč mladih si tudi letos izbira poklic

Še malo pa se bodo zaprli šolska vrata ● Mnogi so pred težko odločitvijo – kam poslej... na delo, morda naprej v šole? ● Kaj o tem razmišljajo mladi v Žužemberku?

Prve lastovke počitnic, poletja in brezskrbnih dni... – Foto: A. Ul.

15. junija ob 12. uri bomo v prostorih uredništva Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4, ponovno zrebali stare in nove naročnike ter zbiralce naročnikov. Izid zrebanja 4. kola bomo objavili v Delavski enotnosti, ki bo izšla 17. junija.

KAJ VAS ČAKA V 4. KOLU?

Tudi za 4. kolo smo se potrudili in v sodelovanju ter z razumevanjem delovnih organizacij pripravili bogate nagrade. Izžrebali bomo:

– 10 STARIH IN NOVIH NAROČNIKOV, ki imajo plačano naročnino za nadaljnjih 12 mesecev. Vsak bo dobil bogato nagrado, izdelek STEKLARNE BORIS KIDRIČ iz Rogaske Slatine. Tako kot doslej bo uredništvo Delavske enotnosti tudi tokrat vsakemu izžrebancu zagotovilo brezplačno naročnino na naš list za 12 mesecev potem, ko se naročniku izteče vplačana naročnina na Delavsko enotnost.

– 3 KUPONE ZBIRALCEV NAROČNIKOV. Vsak, ki bo izžreban, bo lahko poletel z letalom INEX-ADRIA LJUBLJANA na enodnevni izlet v Dubrovnik.

Še je čas, da se vključite v naše nagradno zrebanje, kajti prvi boben sreče je namenjen vsakemu, ki naroči Delavsko enotnost na dom in vplača za prihodnjih 12 mesecev naročnino 16 dinarjev. V tem bobnu pa so tudi imena vseh tistih, ki so naročnino na Delavsko enotnost že doslej sami plačevali in imajo seveda naročnino plačano tudi za letos.

V drugem bobnu sreče so imena vseh tistih, ki že zbirajo ali pa so se med igro odločili, da

bodo zbirali nove naročnike na Delavsko enotnost. Pet novih naročnikov – en kupon v bobnu sreče. V tej igri lahko sodeluje vsak, ki med svojimi prijatelji, znanci in sodelavci zbere naročnike na Delavsko enotnost, ti pa morajo poravnati naročnino za 12 mesecev.

Vsi, ki smo jim namenili bobna sreče, lahko sodelujejo do konca naše nagradne igre, to je do 20. novembra letos, ko bo časopis Delavska enotnost praznoval 30. obletnico izhajanja. Pravico do nadaljnega zrebanja izgubijo samo tisti novi in stari naročniki, ki so že bili izžrebani v enem izmed prejšnjih kol. Zbiralcem novih naročnikov pa se uniči samo tisti kupon, ki je bil izžreban, vsi drugi pa ostanejo v bobnu do konca igre.

Ob koncu tega meseca bomo prvič podelili tudi nagrade za občinske sindikalne svete, ki širijo svoj list med članstvom. Nagradili bomo: – občinski sindikalni svet, na območju kate- rega se bo letos najbolj dvignil odstotek naročnikov v primerjavi s številom zaposlenih:

– občinski sindikalni svet, kjer se bo letos najbolj dvignilo absolutno število naročnikov. Za konec meseca smo pripravili za občinske sindikalne svete dva družinska šotora. Tudi zanje se bo naša igra nadaljevala do sklepe slovesnosti za 30. obletnico Delavske enotnosti. Dobila pa jih bosta tista dva sindikalna sveta, ki bosta po naših propozicijah na vrhu lestvice.

Še teden dni in za nami bo že 4. kolo! Ne zamudite priložnosti, uvrstite se v krog naročnikov na Delavsko enotnost, čakajo vas bogate nagrade!

„Kdo ve, kam nas pelje naša pot...“, pripoveduje besedilo popevke. Kdo ve, kam, se pogosto sprašujemo vsi. Kdo ve, kam se še posebno sprašujejo tisti naši mladi, ki kakor vsako leto tudi letos končujejo obvezno šolanje. Odločiti se morajo. Odločiti se morajo za poklic, za življenje. Na delo, morda naprej v šolo.

„Kemik bom, pa tudi štipendijo sem dobil.“ „Nisem se še čisto odločil, kaj bom. Zaenkrat bom šel v gimnazijo.“ „Oče pravi, naj bom avtomehaničar, jaz pa bi bil raje električar.“ „Šola mi ne gre. Kar v službo pojdem.“ „Štipendijo bi lahko dobil pri domačem podjetju, pa bom šel raje na pedagoško gimnazijo.“ „Psiholog mi je po testiranju rekel, da je najbolje, da grem za strugarja. Odločil sem se, saj me to delo tudi veseli.“ „Čimprej moram do denarja. Devet otrok nas je doma. V službo grem.“ „Ne vem še. Rada bi šla na ekonomsko. Štipendijo lahko dobim, le za stanovanje v mestu je težko.“

Tisoči mladih se morajo odločiti. Naprej v šolo, ali na delo.

Mnogi nimajo velike izbire. Učenje jim ne gre posebno od rok, številna družina potrebuje denar za preživljanje, kje bi se našel za nadaljnje šolanje. Taki ne sprašujejo preveč. Veseli so, če do-

bijo službo čim bliže domu. Vsaj zaenkrat. Kasneje morda, čez leta, si bodo lahko našli drugje boljše delo. Ali pa bodo celo našli možnost za nadaljnje šolanje. Tudi na tujino mislijo mladi.

Teže se odločajo tisti, ki jim končana osemletka in dober uspeh vsaj na videz odpira vrata vseh šol. Imajo izglede za štipendijo in možnost, da uspejo pri sprejemnih izpitih za šolo, ki jih veseli in katero jim je priporočil psiholog. Imajo možnosti, da si izberejo poklic, za vse življenje. Toda to še ni vse. Potrebne so prošnje za štipendijo, za sprejem na šolo, pa priporočilo šole in psihologa. In vprašanje je, koliko novih učencev lahko sprejme določena šola in ali bo prostor v premajhnih dijaških domovih. Vse to so pogosto ovire, ki jih ne mladi sami, ne njihovi starši ne morejo premestiti. Da, prostor v šoli in streha nad glavo, ali ugoden prevoz velikokrat porušijo lepe sanje in mlad človek si je prisiljen izbrati delo oziroma poklic, ki ga ne veseli.

Pri vseh teh, več ali manj črnogledih razmišljanjih, pa je razveseljivo dejstvo, da gre vsako leto na bolje, vsaj v nekaterih stvareh. Vsako leto je več štipendij. Vsako leto bolj seznanjajo učence po šolah o bodočih poklicih. Vsako leto jim na več šolah s testiranjem svetujejo izbiro poklica.

Čeprav se s podobnimi težavami srečujejo mladi po vsej Sloveniji, je to razmišljanje in spoznanja zbudil moj obisk v Žužemberku na Dolenjskem. Še vedno bi lahko rekli, da je to eden pasivnih predelov na robu Suhe krajine. Obisk v šoli in v tamkajšnjem obratu Iskre pa je pokazal, da so moje predstave o težavah mladih, ki se odločajo za poklic, le manjše in ne tako boleče.

Na osemletki v Žužemberku bo letos končalo osmi razred 49 učencev. Kot na večini šol so sodelavci zavoda za zaposlovanje iz Novega mesta tudi v Žužemberku že med letom seznanjali učence s poklici, ki si jih lahko izberejo. Tudi iz nekaterih tovarn so prišli. Vsak od učencev je izpolnil tudi posebni anketni list o svojih željah in predstavah o izbranem poklicu. Tudi šola je dala svojo oceno. Na podlagi teh podatkov in pa po uspehu testiranja, ki ga je z učenci napravil psiholog, so vsakemu posebej svetovali izbiro poklica. Ocena šole in testiranje pa daje tudi pravico oziroma možnost za dodelitev štipendije republiške ali temeljne izobraževalne skupnosti, toda le za nekatere poklice.

V Žužemberku bodo od 49 učencev šli v proizvodnjo le štirje. Vsi ostali bodo nadaljevali šolanje. V gimnaziji, srednji tehnični ali pa v

poklicni šoli. Tudi za štipendije ni posebnih problemov. Le trije še niso dobili odgovora.

Šola bo zapustilo tudi kakih 20 učencev iz nižjih razredov, ki so končali le obvezno šolanje. Tudi ti že imajo zaposlitev. Bodisi v domačem obratu Iskre, ali pa v Novolesu, ali v novomeški IMV.

Kraj, kot je Žužemberk, ki je včasih „izvažal“ v glavnem nekvalificirane delavce, se je v zadnjih letih močno spremenil. Obrat, ki ga je v Žužemberku zgradila Iskra, zaposluje danes 370 delavcev. Mladim, ki se želijo zaposliti, daje obrat Iskre možnost, da ostanejo v domačem kraju. Ker je to obrat za izdelavo keramičnih kondenzatorjev, potrebuje tudi precej visoko kvalificiranih delavcev. Še posebej sedaj, ko začnejo širiti proizvodnjo tudi v novi 2.000 kvadratnih metrov veliki hali. V novi hali bodo pri proizvodnji novih izdelkov samo letos potrebovali najmanj 50 novih delavcev in, kot pravijo v tovarni, jih ne bodo dobili tako lahko.

Vsako leto ponudi Iskra domačim učencem tudi najmanj deset štipendij za šolanje na tehniških srednjih in visokih šolah. Čudno pa je, da jih vedno nekaj ostane neizkoriščenih, kar še posebej velja za tiste, ki so namenjene za visoke šole.

Kot vse podobne tovarne tudi Iskra potrebuje predvsem žensko delovno silo. Sorazmerno majhni osebni dohodki pa so vzrok, da se ženske raje vozijo na delo v Novo mesto, kljub temu da se jim z vožnjo podaljša delavnik.

Mladi Žužemberčani, ki se letos odločajo za poklic, imajo bistveno drugačne možnosti, kot pred leti. Tovarna v domačem kraju in povečanje skladov za štipendije omogočata večini mladih, da si po svojih željah in sposobnostih izbirajo poklic. Vse manj je takih, ki si morajo poiskati izhod v sili.

A. AGNČ

JOŽE GNIDOVEC je bil v šoli doslej vedno prav dober.

„Sel bom v gimnazijo. Ne vem še, če bom štipendijo dobil, toda v Ljubljani imam teto, kjer bom stanoval, in strica v Domžalah, ki mi bo pomagal, če bo treba.“ Jože je doma iz Ajdovca in je eden od štirih otrok. Odločil se je za gimnazijo. Za naprej pa še ne ve. Rad bi bil inženir.

JOŽICA ARKAR je doma iz Trebče vasi in bi šla rada na ekonomsko srednjo šolo. V šoli je bila prav dobra in tudi test pri psihologu je naredila s štirimi točkami.

„Zaenkrat nimam še odgovora, čeprav sem prošnjo za štipendijo poslala v IMV, Labod, Novoteks in tukajšnjo kmetijsko zadrugo. Če ne bom dobila štipendije, bom vseeno šla v šolo. Se bom pa vozila z avtobusom, pa čeprav bom morala še pol ure pešati. Bo pa ceneje, kot da bi stanovala v Novem mestu.“ Jožica je doma šesti otrok. Štirje so že šli od hiše, eden od bratov pa je doma že poročen in se ukvarja z vzrejo telet v kooperaciji. Nanj tudi Jožica računa.

SLAVKA MOHORIC je stara 16 let in je doma iz Zalisca, ki je dobro uro hoda od Žužemberka.

„V šoli mi ne gre prav dobro, ker tudi časa za učenje nimam. Devet otrok nas je in oče je pred dvema letoma umrl. Čimprej moram do denarja, zato sem se odločila, da grem takoj po končani šoli v službo. V Iskri potrebujejo mlade delavke, zato me ni strah za službo. Po službi pa bo ostalo isto, kot sedaj po šoli. V hlevu, na njivi, v gozdu.“

MAGDA URŠIČ bi sicer lahko hodila v šolo še eno leto, se je pa odločila, da bo končala šolanje že v sedmem razredu. „Vsakega malo; malo lenobe in malo pomanjkanja časa.“ V šoli ji torej ni šlo. Zato bo čez kak mesec njena vsakodnevna enourna jutranja pot namenjena v žužemberško Iskro. Morda bo Magdi čez leta žal, da ni vsaj poskušala končati osemletke.

Ime in priimek	Naslov	Podpis
1
2
3
4
5

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristanelek in sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov: